

NIXONO PLANAS

JO TIKSLAI IR POLITINĖS PASEKMĖS

Richardo M. Nixono prezidentavimo terminui įpusėjus, pasirodė įvairiausių jo pirmųjų dviejų metų valdymo vertinimų. Daugiausiai jam prikiama neturėjimas tikro tautos vado kvalifikacijų, vado, kuriam amerikiečiai norėtų paklusti ir kuriuo norėtų pasitikėti. Tas priekaištas jo liberalinių kritikų lūpose skamba juokingai. JAV konstitucija juk surašyta taip, kad prezidento galia būtų gerokai apvaržyta ir nuolat tikrinama kongreso ir teismo. (Tai yra institucija, kuriose iki šiol opozicijos partija turi daugumą).

Prezidentui toliau prikiama charizmos, vizijos ir net sapnų apie ateitį stoka — ir visos tos ypatybės turės turėti tikras tautos vadas. Tie priekaištai gali būti teisingi, tačiau dėl reikalingumo vertėtų gerokai paabiejoti. Hitleris, Stalinas ir F.D. Rooseveltas turėjo vizijų ir sapnų — milijonams žmonių jie kainavo gyvybes, o kitiems atnešė neapsakomą vargą! J.F. Kennedy turėjo 'charizmą', bet tas nesukliudė jam nelaimingu būdu išimaisyti į Vietnamo karą, kuris pasirodė pražūtim jo įpėdiniui Johnsonui.

Nixonas turi kitokią įkvėpimo būdą kaip vizijos ir sapnai, daugiau ar mažiau computerio gadynei, kurioje gyvename. Prieš darydamas bet kokią problemą sprendimą jis pareikalauja galimai daugiau tos problemos sprendimų variantų,

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

įvertina tų variantų visas galimas pasekmes ir tik tada padaro sprendimą galimybių ribose. Pavyzdžiui, leisdamas kariuomenei ižygiuoti į Kambodiją, jis nustatė to žygio ribas kilometrais ir dienomis. Tai, žinoma, apribojo to žygio karines pasekmes, tačiau padarė jį daugiau priimtiniu vidaus politikos fronte. Be tų apribojimų triukšmas viduje būtų buvęs didesnis.

Visa tai reikia turėti galvoje vertinant jo "State of the Union" raportą, susirinkus naujam išrinktam 92-ram kongresui, kurio rinkiminėje kampanijoje prezidentas labai aktyviai dalyvavo. Dėl ko irgi susilaukė priekaištų. Girdi, prezidentui derėtų daugiau gerbti savo pareigų orumą. Prezidentas tačiau skaičiavo, kad be tokio išikišimo respublikonai būtų skaudžiau pralaimėję, todėl demagogijos pavartojimas buvo pateisinamas ir net reikalingas. Juo labiau, kad rinkimų retorika čia gana greitai užmirštama.

Kad tą užmiršimo procesą pagreitinusi prezidentas savo "State of the Union" pranešime pasiūlė įvairių reformų, kurios kito prezidento lūpose skambėtų tikrai revoliuciniai, pas Nixoną jos skambėjo kaip computerio apskaičiuotos. Trumpai, jis pasiūlė perreformuoti visą JAV šalpos sistemą, užtikrinant

minimalines pajamas kiekvienai šeimai. Antara, jis pasiūlė dalintis federalinėm pajamom su atskirom valstijom ir trečia jis pasiūlė reformuoti dabartinę vyriausybės struktūrą, su mažinant departamentų — ministerijų skaičių iš dabartinių 12 iki 8.

Kad visose trijose srityse reikalingos skubios reformos, dėl to abejonių nebuvo. Prezidentas Kennedy pirmas pradėjo kalbėti apie vargo sumažinimą priešrinkiminėje kovoje, prezidentas Johnsonas paskelbė vargų karą, tačiau tik prezidentas Nixonas išėjo su planu, kuris, jei bus priimtas, aplenks socialinėje srityje visų kitų kraštų pasiekimus. Nors netiesiogiai su tuo planu rįšasi ir federalinių pajamų pasidalinimas. Amerikos didmiesčiai stailėga susidūrė su didelėmis socialinėm problemom tik juos užplūdus emigrantams iš pietinių valstijų, kurie ieškojo geresnio gyvenimo, nors jis būtų ir iš bedarbių pašalpos. Dėl to, didmiesčių problemos nėra grynai jų problemos, jas galima išspręsti tik su federalinės valdžios pagalba. Taip buvo daroma ir iki šiol, kas savo keiliu vedė prie paralelizmo. Nixono administracija norėtų tą paralelizmą panaikinti, duodama tam tikras sumas valstijom, kurių uždavinys būtų jas geriausiai sunaudoti. Viso tokių pašalpų vietos savivaldybėm Nixonas prašo apie 16 milijonų dolerių, kurių didžiausia dalis ir toliau būtų duodama tiksliai nustatytiems uždaviniams ir tik mažą dalis būtų leista sunaudoti be Washingtono tėviškos globos.

Visos tos reformos su tiktais nemažai pasipriešinimo kongrese. Vieniems jos atrodys per toli einančios, kitiems nepatiks per didelės galios atidavimas savivaldybėm, tretiems atrodys nenaudinga tuos pasiūlymus paremti politiniais sumetimais. Visos tos galimybės buvo prezidento iš anksto numatytos ir apskaičiuotos. Jei kongresas prieštintų, jis turės pagrindinę 1972 metų rinkimų temą: jis, prezidentas norėjęs plačių ir kraštui reikalingų bei naudingų reformų, jos nepraėjusios tik dėl demokratų kaltės! Tas argumentas tačiau tik tada turės įtakos, jei krašto ekonominė būklė iki to laiko pasitaisyti, kas irgi yra prezidento apskaičiavimuose.

Visos tos reformos su tiktais nemažai pasipriešinimo kongrese. Vieniems jos atrodys per toli einančios, kitiems nepatiks per didelės galios atidavimas savivaldybėm, tretiems atrodys nenaudinga tuos pasiūlymus paremti politiniais sumetimais. Visos tos galimybės buvo prezidento iš anksto numatytos ir apskaičiuotos. Jei kongresas prieštintų, jis turės pagrindinę 1972 metų rinkimų temą: jis, prezidentas norėjęs plačių ir kraštui reikalingų bei naudingų reformų, jos nepraėjusios tik dėl demokratų kaltės! Tas argumentas tačiau tik tada turės įtakos, jei krašto ekonominė būklė iki to laiko pasitaisyti, kas irgi yra prezidento apskaičiavimuose.

"AMERIKOS BALSAI" (Voice of America) lietuvių kalbos pusės valandos programos transliuoja 18:30 val. 13 ir 19 m. bangomis. Programa kartojama 20 val. vidurinėmis bangomis ir 19 m. trumpomis bangomis.

Visur nurodytas Lietuvos laikas. JAV-se, pvz. rytų laikui, klausantis tų pranešimų tenka atsižvelgti į 8 valandų skirtumą (Chicagoje — 9 val. skirtumas ir tt.) "Amerikos Balso" programa transliuojama, Rytų Amerikos laikui 10:30 val. ir kartojama 12 val. dieną. (E)

RADIJO PROGRAMOS

Skaitytojams pageidaujant, čia pateikiame lietuvių kalba radijo transliacijų laiką Lietu-

Šį sekmadienį, jei meteorologinės sąlygos nesukliudys, Apollo 14 pakils į mėnulį su astronautais Stuart Roos, Alan Shepard ir Edgar Mitchell, kurie ten tęs tyrinėjimus, pagal numatytą programą.

VOKIEČIŲ OPOZICIJOS SILPNUMAI

Buvęs kancleris K.G. Kiesinger ilgą laiką didžiavosi, kad krikščio-

STEPAS VYKINTAS
Dirvos spec. korespondentas
Europoje

vai ir ilgį radijo bangų, kuriomis programos transliuojamos.

Iš MADRIDO radijo siųstuvo lietuvių kalba programos girdimos Lietuvoje kasdieną po 15 min., tris kartus. Programa pradeda 11:30 val., kitos programos kartojamos: 17 val. ir 22:30 val., 32.04 metrų banga.

Iš ROMOS radijo stoties programos lietuvių kalba transliuojamos po 20 min. kasdieną, nuo 19-45 val. Bangos: 41,24 ir 49,38.

Iš VATICANO radijo stoties programos transliuojamos kiekvieną vakarą (ir sekmadieniais) po 15 min. nuo 21:20 val., 31.15, 41.92 ir 48.90 m. bangomis. Sekmadieniais transliuojama pusės valandos programa pradedant 9:30 val., 25.55 arba 31.10 metrų bangomis.

Iš MANILOS (filipinuose) radijo VERITAS siųstuvo programa lietuvių kalba perduodama kasdieną po 25 min. Pradedama 7:30 val. ryto ir kartojama nuo 20 val., Rytų Sibiro laikui (tarp Jakutsko ir Irkutsko). Bangos 19 — 25 metrų.

"AMERIKOS BALSAI" (Voice of America) lietuvių kalbos pusės valandos programos transliuoja 18:30 val. 13 ir 19 m. bangomis. Programa kartojama 20 val. vidurinėmis bangomis ir 19 m. trumpomis bangomis.

Visur nurodytas Lietuvos laikas. JAV-se, pvz. rytų laikui, klausantis tų pranešimų tenka atsižvelgti į 8 valandų skirtumą (Chicagoje — 9 val. skirtumas ir tt.) "Amerikos Balso" programa transliuojama, Rytų Amerikos laikui 10:30 val. ir kartojama 12 val. dieną. (E)

nių demokratų partija laimėjo daugiausia atstovų į parlamentą ir gavo daugiausia balsų, atseit didžiausią tautos pasitikėjimą. Tačiau mažesnė socialdemokratų partija, susitarusi su liberalais, sudarė parlamentą daugumą ir veda Vokietijos politiką, nežiūrėdama opozicijos kiekybinio stiprumo. Krikščionys demokratams turi 252 atstovų ir vieną pabėgusį iš liberalų — Zoglmann, kuris remia opoziciją. Socialdemokratų atstovų yra 237 ir liberalų, trims pasitraukus, beliko 28. Taigi, reikia tik 7 socialdemokratų ar liberalų atstovams sušlubuoti, ir opozicija virsta pozicija. Deja, opozicijos šios viltys yra vargiai įgyvendinamos, nes socialdemokratų ir liberalų partinė drausmė yra tokia kieta, kad sunku tikėtis tiek daug perbėgėlių.

Ne kiekviena kiekybiškai gausi opozicija yra tvirta kokybiškai. Ją silpnina ir jos savotiška sudėtis: opoziciją sudaro dvi krikščioniškos partijos: CDU ir CSU (Christliche Demokratische Union ir Christliche Soziale Union). Nors jos stengiasi išlaikyti vienybę, bet jų vadų rivalizacija vis tiek pasireiškia.

Didžiausia krikščionių demokratų partijos silpnybė — jos viršūnių nepastovumas ir neaiškumas. K.G. Kiesinger, kuris yra šiuo metu partijos pirmininkas, yra jaunųjų ir aktyviųjų krikščionių demokratų kritikuojamas. Viešai niekas nekalba, bet viduje matyt, šnibžda, kad jis yra kaltas dėl partijos valdžios pralaimėjimo per paskutiniuosius metus. Jo nesugebėjimas pritraukti libera-

lų ir jų nustūmimas į socialdemokratų glėbį yra didžiausia politinė klaida, kurią dabar sunku beatitaisyti. Tai suprantama, kad Kiesinger kaip pirmininko, kėdė braška. Kas bus naujuoju partijos pirmininku, sunku atspėti, tačiau į šią kėdę pretenduoja Rheinlando-Pfalzo krašto ministras pirmininkas dr. Helmut Kohl. Jis yra dar gana jaunas politikas, bet pasižymi ideologiniu kietumu ir organizaciniu veržlumu. Iš viso dar neaiškus reikšmingas, kad krikščionys demokratams padarys su viršūnių postais, ar atskiras partijos pirmininko postą nuo kanclerio, ar juos abu laikys sujungtus kaip iki šiol yra buvę.

Opozicija yra labai spaudžiama iš šalies ir dėl kanclerio išsirinkimo. Socialdemokratams, dar opozicijoje būdami, jau visur skelbė, kad jų kancleris bus Willi Brandt. Ir dabar niekas iš socialdemokratų nesvyruoja, kad jų kancleris liks W. Brandt. Jie visi apie jį spiečiasi ir jį gina. Kito autoriteto nekalia, o gal ir neturi. Krikščionys demokratams, atrodo, kad partijos viduje dėl šio posto smarkiai kovoja. Šiuo metu į kanclerius minimi net šeši kandidatai: K.G. Kiesinger, Rainer Barzel, F. Strauss, G. Schroeder, H. Koh. ir G. Stoltenberg. Visi jie turi davinį kancleriais būti, bet, deja, vyksta jų tarpusavio rivalizacija, kurią dar kursto ir didina jų priešai. Be abejo, krikščionių demokratų partija gali didžiulis, kad ji turi daug vadų, o neturi vieno gero vado. Tvirtiausias kandidatas yra partijos parlamento frakcijos pirmininkas R. Barzel. Jis, opozicijoje būdamas, iškilo kaip geras retorikas, sumanus kritikas, greitos ori-

(Nukelta į 2 psl.)

JAV aviacijos kapitonas Ringaudas Povilaitis jau antri metai kai Madride eina Viduržemio jūros regiono ryšių štabo adjutanto pareigas. Šiam kariniam regionui priklauso Turkija, Italija, Graikija ir Ispanija. Kpt. R. Povilaitis savo štabe šiomis dienomis susilaukė dar vieno lietuvių, elektro inžinieriaus Vytauto Pačausko, kuris kaip civilinis tarnautojas perkeltas iš Ankaros, Turkijos, Abulietuviai dabar turi progos tarpusavy lietuviškai pasikalbėti. Kpt. R. Povilaitis, kuris čia matomas Torrejon bazėje, yra Jadvygos ir velionies Jono Povilaičių sūnus. Elektro inžinieriaus V. Pačausko tėvai gyvena Argentinoje.

pro žiūrą

M. SARGENIS

PODGORNIJ -- MILITARISTAS IR TAIKOS TRUKDYTOJAS

Maskvos bosai nuolat čiučia apie taiką. Tačiau, tai yra tik šydas jų okupaciniams ir militariniams tikslams pridengti. Tai yra tik priemonė visuotiniams rusų imperializmui pasiekti.

Neseniai vienas iš diktatūrinių "troikos", užimęs sovietų prezidento vietą, N.V. Podgornij viešėjo Egipte. Jis ten pademonstravo Maskvos galią prieš Izraelio valstybę. Jis ten bučiavosi su Egipto prezidentu Sadat kaip su savo jaunuoju broliu Ulbrichtu ar Giereku. Jis kelis kartus pažadėjo Egiptui militarinę ir visokeriopą paramą. Nepaslaptis, kad Egipte knibždėte knibžda rusų militarinių patairėjų ir vadovų mokytojų. Taip pat nepaslaptis, kad įvairių rūšių ginklai plaukia iš Rusijos į Egiptą. Ar tai visą daroma taikos vardu? Kas kursto ir remia arabus prieš JAV ir Angliją? Tik militaristai, Maskvos bosai -- Podgornij, Brežnev ir Kossygin. Tai įkūnyti stalinai trijuose asmenyse.

Podgornij Egipte didžiavosi Maskvos kapitalo parama statant Assuano užtvanką. Mes nepavydime Egiptui gerovės ir pažangos. Tegul Egiptas ekonomiškai ir ūkiškai klesti. Bet mums skaudu, kad Maskvos bosai švaistosi kapitalu, kurį iščiulpa iš lietuvių, latvių, estų, ukrainiečių, gruzinų ir kitų pavergtų tautų prakaito, kraujo, ašarų. Tai juk tą kapitalą sukrauna Maskvos valstybei pavergtieji. Ir ginklus kala Egiptui pavergtieji. Gera bosui Podgornij su svita skraidyti lėktuvu ir vaidinti "taikos" apaštala, lydinti būriams enkavedistų ir militaristų.

E. MUSKIE -- KEPTAS KARVELIS I MAKVOS BURNĄ

JAV demokratų numatomas prezidentinis kandidatas Edmundas Muskis šiomis dienomis lankėsi Jeruzalėje, Maskvoje ir Bonnoje. Suprantama, kas pinigų turi, gali važinėti kur nori. Ir ypač prezidentiniam kandidatui svarbu susipažinti su bendra pasaulio politika. Tačiau mums kelia rūpestį ne jo kelionė į Maskvą, bet jo politinis laikymasis Maskvoje. Kiek žinoma, Ed. Muskis yra išgarsėjęs "balandžių" grupės demokratų senatorius. Tai nuolaidžiųjų grupė, kuri visuomet pasiryžusi Maskvai nusiminti kepurę, kitaip tariant, kapituluoti prieš Maskvą. Kad Maskvoje įsigytų daugiau simpatijų, Muskis pasitelkė seną diplomata A. Harriman, kuris jau yra tiek susenęs, jog atrodo yra suvaikėjęs ir nebesiorientuoja šių dienų brutalioje ir veidmainingoje politikoje. Savo politiniu galvojimu panašus senis į mūsų Liudą Girą. Taigi, šis diplomatinis pensininkas pripūtė į Muskis galvą tokių naivių politinių idėjų, kurios nieko bendra neturi su politiniu realizmu. Ir ėmė abu giedoti maskvinę giesmę: Maskva yra taikinga, ji siekia Europoje ramybės, Bonnos Rytų politika gerų geriausia etc. Kodėl tai daroma? Ar norima Maskvos pagalba pasidaryti JAV prezidentu? Tai būtų didelis JAV rinkimų užgavimas.

Sakoma, kad Ed. Muskis neturi didelio patrauklumo masėse. Gal dėl to jis ieško populiarumo tokiu būdu. Kaip ten bebūtų, bet rusų pavergtų tautų žmonėms, gyvenantiems JAV ir turintiems teisę balsuoti, reikia jau iš anksto gerai pagalvoti, kad neatiduotų balso už tokį prezidentinį kandidatą, kuris nori kaip keptas karvelis patekti į bolševikų burną.

LAISVOJI LIETUVIŲ SPAUDA TURETŲ BŪT
ATSARGESNĖ

Kažkoks slapukas V. Užgirys "Gimtajame Krašte" š.m. sausio 7 d. paskelbė straipsnį "Argi kaltas vaikų derlius"? kuriame rašoma: "Kanados Nepriklausoma Lietuva išspausdino idomų straipsnį apie Jungtines Amerikos Valstijas 'Diplomuoti bedarbiai'. Toks straipsnis apie JAV pavadinimas 'vaduotojų' spaudoje nebūdingas. Tačiau kanadiečiai turi savo sąskaitų su pietų kaimynu, kurio monopolijos negailestingai glemžia Kanados ekonomiką ir net kultūrinį ūkį. Tad ir Kanados lietuvių laikraštis, matyt, gali sauleisti igelti amerikiečiams". Bolševikiniam propagandistui džiugiausias dalykas ir yra, kad Nepriklausomos Lietuvos bendradarbis kelia tas pačias JAV negeroves, kurias propaganduoja ir maskviniai pataikūnai. Žiūrėkite, JAV mokytojai bus bedarbiai, intelektualai bus bedaribiai, net kai kurie lietuviai inteligentai likę be darbo...

V. Užgirys labai rūpinasi lietuvių bedarbyste JAV, bet jis užmiršta tą faktą, kad JAV bedarbis daug geriau gyvena, negu kolchozo darbininkas. JAV dar niekas badu nemirė, o bolševikų kolchozuose tūkstančiai lietuvių išmirė badu. Štai S. Rūkienės duodami faktai: Antanaukas Juozas, 50 m. mirė badu. Broga Motiejus, Briedis Juozas, Bizokas Vincas, Bacerskis, ūkininkai, mirė badu. Ir ilgiausias lietuvių sąrašas, kurie bolševikų "rojuje" išmirė badu. O kiek lietuvių intelektualų bolševikai nukankino, neduodami jiems atitinkamo darbo ir mairindami badu? Taigi, bolševikiniam propagandistams gėda rašyti tokiomis temomis ir kirštinti laisvuosius lietuvius. Laisvajai lietuvių spaudoje ir reikėtų labiau pagalvoti dėl spausdinamos visokios "kritikos", kuri patarnauja bolševikinei propagandai.

VOKIEČIŲ...

(Atkelta iš 1 psl.)

entacijos ir tvirtos logikos disputantas. Bet kas bus kanclerio kandidatu išrinktas, paaiškės tik šį rudenį. O dar išrinkto bus sunkus kelias į kanclerio juridinį postą.

Iki šiol visa opozicijos tvirtybė buvo Brandt - Scheel Rytų politikos kritika. Deja, paskutinėmis dienomis ir opozicija šioje srityje sušlaba. Pirmiausia jaunieji krikščionys demokratai ėmė giedoti socialistams palankią giesmę, kad reikia su Rytais susitarti. Tai sudarė vyriausybei palankią moralinę atmosferą. Be to, krikščionių demokratų vadai, kandidatai į kanclerius, ėmė važinėti į Maskvą ir Varšuvą. G. Schroeder išbuvo Maskvoje visą savaitę ir matėsi su bolševikų viršinimais. Ką jis ten su jais, bolševikais, kalbėjosi ir ką jis sutarė, nežinia, nes viešai skelbia mos tik vaišingos išger-tuvės, bet jau pats faktas, kad opozicijos žymus politikas, buvęs užsienio ir krašto gynybos ministeris, dabartinis partijos vicepirmininkas ir parlamento užsienio reikalų komisijos pirmininkas svečiavosi Maskvoje sudaro politinį aspektą, kuris silpnina opozicijos atsparumą. Reikia manyti, kad ir R. Barzel nieko nelaimės Varšuvoje, bet sukels vo kiečių tautoje įtarimą, ar tik jis nekombinuoja kapituluoti prieš katalikinę Lenkiją.

Šalia parlamentinės opozicijos veikia dar ne-parlamentinė opozicija. Tai įvairios partijos ir organizacijos, kurios neįeina į parlamentą. Bet jos yra negausios ir nepajėgios sutrukdyti Brandt vedamai Rytų politikai.

Atkakliau veda opoziciją laisvoji vokiečių spaudo. Kai kurie vokiečių žurnalistai, kaip W. Schlamm, Cycon, Kremp labai kietai pasisako dėl Brandt žalingos užsienio politikos, kuri ne tik Vokietijai, bet ir Europai suka komunizmo link. W. Schlamm buvo pasiūlęs CDU politikams pareiklauti parlamento paleidimo ir naujų rinkimų paskelbimo, surenkant bent kelis milijonus balsuotojų parašų, bet opozicija nepajėgia ar nenori išnaudoti tokių galimybių. Dar daugiau: ji vis labiau eina socialdemokratams ir Maskvai į Kanosą. Ar ji tuo būdu sustiprins pozicijas tautoje, paaiškės 1973 m. parlamento rinkimų metu. Mūsų, lietuvių, didžiausias troškimas, kad vokiečių tauta būtų vieninga ir atspari ne tik dėl savo, bet ir dėl kitų tautų laisvės. Bet, gailla, kad vokiečiai šiandien mažai bekalba apie laisvę, o kalba apie taiką, kurios nėra ir nebus, kol Maskvoje sėdės faktiniai taikos trukdytojai ir agresoriai.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Kodėl plk. Variakojis nesutiko būti sukilimo vadu?

Dirvoje sausio 15 d. laidoje, šiandien ir rytoj skyrelyje, rašant apie Klaipėdos prijungimą prie Lietuvos, tarp kitko buvo paminėta, kad "... Iš pradžių sukilimą vykdė buvęs pavestapl. Variakojai, bet šis pareikalavo 15,000 karių su artilerija ir šarvuotais".

Mes esame laimingi paryškinti šį įvykį, paties plk. Variakojų žodžiais, kad tokių reikalavimų nebūta, ir jo atsakymas nuo sukilimo vadovavimo turėjęs kitą priežastį.

Dirvos skaitytojas Jonas Variakojis, atsiuntęs savo tėvo, plk. Variakojų laiško, rašyto plk. R. Liormanui kopiją, kurioje gan detalai aprašomos aplinkybės privedusios nuo šio žygio atsisakyti.

Čia spausdiname to laiško šį reikalą liečiančias ištraukas, tikėdami, kad tai pasitarnaus Klaipėdos sukilimo istorijos nušvietimui ir atsispausme už aną insinuaciją.

Plk. Variakojis savo laiške 1963 m. gegužės 2 d. plk. R. Liormanui rašė:

"Tu savo paskutiniame laiške klausai, ar aš buvau gavęs pasiūlymą būti Klaipėdos vyr. sukilėlių vadu. Taip, buvau gavęs, bet aš atsisakiau ir štai dėlko:

1923 m. pradžioje aš, gavęs iš 3-ios Karo Apygardos viršininko trumpų atostogų, išvykau į Šešuolėlius (netoli Širvintų), kur gyveno mano būsimoji žmona. Po poros dienų atvyksta iš Vyriausiojo Štabo Autokuopos mašina ir kareivis-šoferis įteikia man Kariuomenės vado įsakymą tuojaus atvykti į Štabą. Labai gerai atsimenu, kad diena buvo graži, bet šalčio galėjo būti apie 20 C, o mašina buvo atidengta ir važiudamas labai sušalau.

Kariuomenės vadas gen. Stanaitis, gerai nepainformavęs mane apie politinę padėtį ir bendrai, situaciją Klaipėdos Krašte, pasiūlė man apsiimti būti "sukilimo" vadu, pranešdamas, kad aš gausiu savo žinioje tiek ir tiek karių-savanorių. Kadangi man atrodė, gen. Stanaitis pats mažai painformuotas ir mažai orientuojasi šiuo klausimu, aš paprašiau, kad man leistų pasimatyti su Krašto Apsaugos Ministeriu plk. B. Šližu ir su Ministeriu Pirmininku E. Galvanausku ir duotų man laiko iki rytdienos pagalvoti, nes tai yra labai svarbus ir rimtas reikalas. Man nebuvo leista pasimatyti ne tik su Ministeriu Pirmininku ir Kr. Aps. Ministeriu, bet nebuvo pasiūlyta pasimatyti su J. Palubinsku, kuris, kaip aš vėliau sužinojau, buvo atvykęs iš Klaipėdos painformuoti mūsų Vyriausybę apie vietinių lietuvių patriotinę veiklą.

Aš galvojau, kad, jei-

gu man paveda atlikti tokią svarbią rolę, su mano pageidavimais reikiama skaitytis ir tinkamai prie manęs atsinešti. Kitą dieną gen. Stanaitis vėl atmetė mano pageidavimus ir aš tada atsisakiau nuo pasiūlymo. Aš ligi šioliai nežinau ar gen. Stanaitis perdavė mano pageidavimus E. Galvanauskui ir plk. B. Šližiui ar pats nerado reikalingu, kad aš maty-

SOVIETINIS "TEISINGUMAS"

VILNIAUS teismas slap-tai svarstė sudėtingą Vytauto Simokaičio ir jo žmonos Gražinos bylą. Apkal-tintas bandymu nulėkdinti lėktuvą į Švediją, Vytautas Simokaitis buvo nuteistas mirties bausme, o jo žmona Gražina, trečiame neštumo mėnesyje, trims metams sunkių darbų kalėjimo.

Pasak sovietinius šaltinius, lapkričio 9 d. Simokaičiai įsėdo lėktuvu Vilnius — Palangą be bilieto, nes lakūnas buvo pažįstamas. Skridimo metu Simokaitis bandė priversti lėktuvą tęsti kelionę iki Švedijos, bet grumtynių metu neteko galios įvykdyti savo planą. Simokaičiai tenorėjo apeisti Sovietų Sąjungą. Kito kelio tam nebuvo ir jie ryžosi išsiveržti iš tautų kalėjimo tikslai rizikuodami savo gyvybėmis. Gal būt juos veikė vienuolikos žydų ir neżydų pastangos pagrobti Leningrade lėktuvą. Pagal sovietinį baudžiamąjį kodeksą toks bandymas baudžiamas mirties bausme.

Dešimt dienų tęsėsi ši byla Vilniaus teisme, tačiau vietiniuose laikraščiuose nepasirodė nė žodžio, apie tai, kad vyksta tokios svarbios bylos nagrinėjimas. Nieko negirdėjo ir tuo metu viešėje Vilniuje lietuviai turistai iš Amerikos. Viskas buvo atlikta slapta ir žinia tik pasklido, kai nebeliko nei septynių dienų apeliacijai.

Tas parodo, koks vykdomas samokslas prieš viešumą Sovietijoje, kai Vakaruose tokie dalykai niekad

čiaus su jais.

Kada man neseniai teko skaityti p.p. E. Galvanausko ir J. Budrio atsiminimus, kuriuose jie daro užmetimus mūsų karininkams, atsisakiusiems dar pasiaukoti Lietuvos labui, aš sužinojau, kad ne vien man buvo pasiūlyta būti vyr. sukilimo vadu. Manau, kad ir kiti atsisakė dėlto, kad netinkama forma buvo pasiūlyta. Gen. Stanaitis gal buvo kaipo žmogus ir geras, bet, mano nuomone, nepakankamai išsilavinęs ir taktingas, kad užimti aukštą kariuomenėje postą."

nebūtų imanoma nuo spaudos ir visuomenės nuslėpti. Tas parodo sovietinio "teisingumo" metodus, kurie ne kiek nepasikeitė nuo Čekos laikų.

Simokaičiai niekam nepadarė žalos, jie norėjo tik išvykti gyventi kitur, pasirinkti kitą gyvenimo būdą ir galimybes, o ne nešti visą laiką žiaurų baudžiauninko gyvenimą.

Bet tas jiems nebuvo leista. Sovietinis pavaldinys yra valstybės baudžiauninkas. Jis turi pasilikti ten, kur jam įsako valstybinis režimas, jo viešpats ir ponas. Simokaičių pastanga nebuvo eilinis vakaruose lėktuvo nulėkinimas, bet sukilimas prieš režimą. Ir per viešąjį teismą visa tai norom nenoromis būtų iškilę ir tektų aiškinti. Todėl ten grįžta prie senos Čekos praktikos, gal kiek pakeistos, labiau rafinuotos.

Aišku, Simokaičiai kaip tokie nėra jokie kovotojai prieš režimą. Jie yra kovotojai tik už savo asmens teises, bet ir tai susikerta su asmens teisių interpretacija pagal baudžiauninkiškus sovietų įstatymus.

Pagaliam, kas žino, kaip visuomenė priimtų žinią, kad lėktuve Simokaičiui buvo sulaužyti trys šonkauliai. Kokių žvėriškų grumtynių ten reikėjo, kad išlaužtų vyru tris šonkaulius. Tai fikcija. Tuos šonkaulius jam išlaužė tardymo metu. Ir ta šonkaulių istorija dar vaizdžiau parodo sovietinio teismo procedūrą.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

LAI DOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYCIOS

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRAŠANT • PAVARDE PASIRAŠYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREIŠKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

VALSTYBĖS DEPARTAMENTO ŠEŠĖLIUOSE

Kada nusikaltę admirolai buvo atleisti į pensiją ir tuo neva "nubaus ti" už Simo Kudirkos išdavimą į budelių rankas, plačioji amerikiečių spauda nepasitenkino tokiu sprendimo išsamumu.

Imta ieškoti admirolų užnugarių, kurie nulėmė sprendimą išduoti Simą. Vis dažniau imta rašyti, kad už admirolų nugaros susislėpė Valstybės Departamento piktosios dvasios. Vienur nedasakymu, kitur neteisinga interpretacija, dar kitur nutylėjimu, Valstybės Departamentas esąs tas pikto šaltinis, kuris tardymo ir investigacijų išliko nepaliestas už admirolų nugarų.

UPI agentūra tvirtina, kad dar prieš Pakrančių sargybos tardymo rezultatus Valstybės Departamentas buvo pareiškę, kad lietuvius jūreivis, kuris bandė perbėgti į JAV Pakrančių sargybos kuterį, nebuvo automatiškai tinkamas (eligible) gauti azilę. Valstybės Departamentas kalbėtojas pabrėžė, kad vyriausybė vertina žvejybos derybas kaip rimtą objektą ir nustatyti ar šiam vyrui turėtų būti suteikta azilė, turėjo būti svarstoma šiame fone...

Tai rodo, kad Valstybės Departamentas turėjo kažkokį principinį ir išankstinį nusistatymą, kad žvejybos derybos neturėtų būti "aptemdytos" bet kuriuo incidentu.

Jei nebūtų Roberto M. Briezes, gal būtų "aptemdyto" ir nebūtų. Tai buvo iš jo pusės herojiškas ryžtas, išnešti Simo tragediją į viešumą.

Kaip žinome, Pakrančių sargybos pasiteiravimai buvo pasiekę Valstybės Departamentą. Tie pasiteiravimai "kaip elgtis" nenuėjo tačiau Valstybės Departamente labai toli, bet susikoncentravo ir sustojo prie sovietų reikalų stalo... Tai yra tam tikras skyrius Valstybės Departamente (kambarys 4219), kur dirba Edward L. Killham.

Iki šiol visi mūsų veiksmų vizitai Valstybės Departamente nesugebėjo priversti administraciją įsteigti Baltic States affairs desk'o, nors oficialiai Baltijos valstybės pripažintos suverenėmis, tik kariškai okupuotomis, Valstybės Departamente tas "suverenumas" įjungtas į Soviet Affairs desk'o kompetenciją.

Tą deską, arba teisin-

giau skyrių, tvarko tarp kitų ir minėtasis E. L. Killham.

Kas jis toks?

Štai ką apie jį sako The Herald of Freedom laikraštis, jau aštuoniolika metų leidžiamas šiuo adresu: P.O. Box 3, Zarephath, N.J. 08890. 1971 m. sausio 8 d. laidoje, plačiame rašinyje apie Kudirką, rašo, kad 1950 metais Killham gavo savo "Master" laipsnį Columbijos universitete ir "maintained a close relationship with a group of pro-Communist professors and former students of that university".

Pasirodo, tas Killham į Pakrančių Sargybos pasiteiravimus, kaip teisiniai elgtis Simui Kudirkai peršokus į kuterį, pasitenkino išpėjimu "neprovokuoti perbėgimo". Jis neaptarė bendros JAV pažiūros į perbėgėlį, neužsiminė, kaip po Valstybės Departamento konsultantas apie JAV išipareigojimus Ge nevos konvencijos šviesoje. Jis tepatarė "neprovokuoti perbėgimo" ir "saugotis provokacijos".

Ar ne Killham turėjo pranešti, kad paliktų perbėgėlį ir jo likimą spręsti Valstybės Departamentui?

Simo Kudirkos reikalas Valstybės Departame-

LIETUVIŠKOJO GYVENIMO NUOTAIKOS

MOTERIS – LAIMĖJIMŲ SKATINTOJA

Draugas š.m. sausio 14 d. savo vedamajame tarp kitko rašo:

"Kai metų pradžioje renkamos aukos, kaip prašoma atlikti vieną ar kitą uždavinį, tegu mūsų moterys nestabdo savo vyrų, tegu jos leidžia jiems pabūti vienoje ar kitoje valdyboje ir tegu jos nepersekioja jų dėl duodamų aukų... aukų rinkėjai labai dažnai sako, kad vyrai ko nors prašomi, liepia kreiptis į žmonas. Ir daug kartų teko patirti, kad, jei žmona sutinka aukoti ar leisti su vyrais nebūna jokių ginčų..."

Mes moterys, tikiu, sutinkame su lietuvišku posakiu, jog vyras yra šeimos galva, bet žmona yra kaklas ir toji galva židri ten, kur kaklas ją kreipia. Marija Pečauskaitė tą tiesą taip įrodinėjo: "Senų seniasis įrašytasis istoriją įvykis jau rodo moterį turint didelės galios. Ir taip yra ant kiekvieno žingsnio. Rodos, viską daro vyrai, o tik pakrapštyk giliau, žiūrėk ir bus kur nors beglūndinti moteriškė, kuri viską judina, kuri turi didelės galios ant vyrų, kuri ir nedalyvau-dama pati visuomeniniuose reikaluose, gali juos kreipti kaip norėdama". (Pavasaris 1927 m.)

Tenka pripažinti, kad kiekvienoje šeimoje vie-nokia ar kitokia moters galia visais laikais buvo ir tebėra. Ši kartą sustokime prie dabartinės išeivijos lietuvių moters. Nejaugi mes tokios galingos? Kad vyrai tokią galią savo žmonoms viešai rodo, tai kartais tiesa. Ne kartą ir man teko išgirsti pa-

mentas gaubiasi vis tirs-tesniais, neperšviečiamais dūmais.

prašius aukos ar pasiūlius laikraštį užprenumeruoti, "prašykite mano žmonos, paklauskite mano žmonos, aš tai mielai sutinku" ir t.t. O būna ir taip, kad toji žmona sako, "klauskite vyro" ir tokiu atveju prašytojas kapituliuoja, o toji šeima lengvai išvengia įkyraus prašytojo.

Betgi teko pastebėti ir tai, kad vyrai ne tiek žmonių bijo, kiek patys jų pareigų ar aukos vengdami, kaltę bando suversiti joms, patys likdami tauriais gerų norų lietuvišiais. Būna tačiau ir taip, kad moterys draudžia vyrams eiti bet kokias organizacines pareigas turėdamos rimto pagrindo, žinodamos, kad iš to nebūna lietuviškam reikalui tiek naudos, kuri pateisintų šeimos pasiaukojimą tėvui dažnai posėdžiaujant. Jeigu dar posėdžiai tęstųsi normaliai, tai moterys neišmetinėtų, bet veikėjai vyrai iš darbų skubėdami į dažnus posėdžius nebeturi laiko ne tik tiktai savo šeimai, bet ir spaudos sekimui, būdami nutolę nuo gyvenimo tikrovės, susirinkę pradeda diskutuoti seniai jau kitų išspręstus klausimus, kelti kitų jau įgyvendintas idėjas. Ky-la diskusijos, ginčai, nutolę nuo susirinkimų tikslų ir tęsiasi iki vidurnakčio. Vyras darosi pervargęs, neišmiegojęs, nervingas ir visi namų bei vaikų rūpesčiai tenka vienai moteriai. O tų rūpesčių begalės ypač auginantiesiems lietuvišką atžalyną.

Ne visuomeniniai organizaciniai reikalai, ne žiūrint kaip juos aukštai vertiname, bet šeima eina pirmuoju rūpesčiu, nes tik iš tvarkingos, stiprios šeimos sklinda visi kiti lietuviški tautiški darbai.

Grįžtant prie posėdžių bei susirinkimų, štai prisiminkime ir neseniai New Yorke įvykusį dviejų dienų suvažiavimą

spręsti tolimesnės veiklos rūpesčių Simo Kudirkos atveju. Dvi dienas vyrai viešbutyje kalbėjo, diskutavo, savo nuomones kaip teisingiausias gindami ir... to paties tikslo siekdami, kol pagaliau visi suprato tos veiklos realybę ir susitarė.

Buvo ten tarp 60 žmonių mokytojų, pensininkų, moterų, iš kurių viena aktyvi dalyvė priėjo ir sako man: "Gal turit aspiriną, kažin kodėl man galva plyšteplyšta". Kur gi neskaudės, juk ten visai deguonies nebėra -- per cigarečių dūmus vos matosi žmonės. Salės ventiliacija nors moderni, bet nespėja vėdinti. Tokiose aplinkybėse tur būt ir vyrui he vienam galvą suskausta ir tada savo nuomones dar atkakliau gina, dažnas neklystančiu save laikydamas.

Keista, kad visas tas Draugo straipsnis apeliuoja į moterų sąžinę leisti vyrams dirbti ir aukoti, baigiant šiais žodžiais: "Tegu mūsų mo-

teris būna vyro ir tuo pačiu daugelio laimėjimų skatintoja".

Kodėl tikrai skatintoja? Lietuvė moteris jaučiasi lygiateisė ir galinti ne tik savo vyrą skatinti dirbti, bet ir pati aktyviai dalyvauti daugelyje laimėjimų lietuviškos politikos, kultūros, šalpos ir lietuviybės išlaikymo srityse. Ir jos tai įrodo gyvais pavyzdžiais nuo senų laikų iki šių dienų.

Štai kad ir aną minėtą dviejų dienų vyrų posėdžiavimo metu jaunos motinos, jau šiame krašte išaugusios, kartu su savo vaikais demonstravo prieš sovietų terorą Simo Kudirkos tragedijos aveją ir atkreipė JAV televizijos dėmesį, patekdamos net į penkis televizijos kanalus, per kuriuos reporteriai pasikalbėjimuose su motinomis supažindino tūkstančius amerikiečių. Aš pati turėjau progos įsitikinti, kokią spūdi jos padarė žiūrovams, kai sekanti rytą atėjus tarnyboni didelę ištaigą nespėjau atsakinėti į klausimus plačiau apie tų demonstracijų tikslą. Vienos matė per vieną kanalą, kitos per kitą. Jaunos ame-

rikietės prašė parodyti žemėlapyje, kur yra ta niekada iki šiol negirdėta Lietuva kurią dabar taip dažnai per televiziją rodo ir kodėl sovietai laiko ją užgrobę.

O sausio 19 d. vos paskelbus apie naują lietuvių tragediją Vytauto ir Gražinos Simokaičių, newyorkietės moterys vėl spontaniškai suorganizavo demonstracijas ir vėl per visus kanalus buvo pranešinėjama. Tai didelis lietuvių moterų atliktas darbas, pareikavęs iš jų ne tik vyrų išleisti į posėdį, bet šalia namų ruošos, tą dieną vaikus nuvežti į lituanistinę mokyklą, paskui į demonstraciją, kuriai turėjo juos paruošti iš anksto, kad žinotų, jeigu reporteris paklaus, kas jis yra ir kodėl demonstruoja. Mažieji lietuviukai tą užduotį puikiai atliko. Tai daug daugiau nei vyro išleidimas į posėdį. Tai neapsakomai brangi, bet lietuviams nieko nekainavusi propaganda prieš Lietuvos okupantą.

Tai tik vienas kitas įvykis iš daugelio lietuvių moterų darbų ir aukų, kurių niekas neskaiciuoja ir nepaskelbia aukotojų sąrašė. Todėl neprasminga lietuvių moteris ipareigoti visuomeniniam organizaciniam darbiui tik tiek, kad išleisť vyrą.

Visuomenininkė Alena Devenienė kalba M. Krupavičiaus minėjime Los Angeles mieste sausio 17 d. Dešinėje M. Krupavičiaus portretas pieštas dail. Ilonos Avižienytės-Peterienės.

SOVIETAI SUSIRŪPINĘ ĮTAKA IŠ VAKARŲ

Sovietijos komunistai ruošiasi 24-ajam Sovietų Sąjungos komunistų partijos suvažiavimui (1971 m. kovo 30), gi okup. Lietuvos komunistai taip pat šiais metais, vasario 10-11 dienomis, svarstys savus reikalus. Jau dabar aiškėja, kad abiejuose suvažiavimuose didelis dėmesys bus skirtas vad. buržuazinei ideologijai ir ypač Vakarų įtakų skverbimuisi Sovietiją, jos pavergtus kraštus.

Partijos garsiakalbis "Pravda" neseniai (lapkričio 23 d.) vedamajame apie "buržuazinę ideologiją" pati pirmoji ir su dideliu rūpesčiu atkreipė dėmesį į tuos pavojus Sovietijos gyventojams. Dienraštis primena, kad JAV-bės, nors ir patirdamos "skaudžiu pralaimėjimą", vis dėlto vis daugiau pastangų skiria "politinėms ir ideologinėms diversijoms prieš socialistines šalis komunistinį ir visą demokratinį judėjimą". Komunistų organas šaukia:

budėkite ir kovokite prieš socializmui svetimų pažiūrų ir įpročių skverbimąsi. Ir toliau pripažįstama, kad tie vakariečiai sugeba rafinuočiausiomis priemonėmis nuodyti darbo žmonių sąmonę, apjuodinti "socializmą", padailinti savąją santvarką. Esą, toji vakariečių, buržuazinė propaganda paveikianti tik atskirus, neatsparius žmones ir juos atitinkamai apdorojanti... Prisimenama ir jaunimas -- o jis, kaip žinoma, kaip tik nesunkiai patenka į tų svetimų pažiūrų ar įpročių pinkles...

"Pravdos" išvedžiojimai, lietuvių kalba pakartoti ir "Tiesos" laikraštį, liudija viena: tos Vakarų įtakos, iš tikrųjų, stiprios ir jos veikia Sovietų žmones. Ne be reikalo ir Brežnevas vienoje savo kalbų neseniai skundėsi, kad rusams tenka vis griežčiau kovoti su vadinamu idėiniu blaškymusi ir nepolitiskumu... (E)

DAR GALIMA ĮSIGYTI ŠIAS VILTIES KNYGAS

- S. Rūkienė. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai. Kietais viršeliais. 526 psl.\$6.00
J. Gliuda. AGONIJA. Romanas iš Lietuvos respublikos žlugimo. 408 psl.\$5.00
R. Spalis. REZISTENCIJA. Romanas iš pirmosios sovietų okupacijos Lietuvoje. 430 psl. Kietais virš. \$6.00
Giovannino Guareschi. DRAUGAS DON CAMILLO. Įdomi satyra iš gyvenimo Sovietijoje. 216 psl.\$3.00

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man:

- egz. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ\$.....
..... egz. AGONIJA\$.....
..... egz. REZISTENCIJA\$.....
..... egz. DRAUGAS DON CAMILLO\$.....

Mano adresas:

(pavardė ir vardas)

(namo numeris ir gatvė)

(miestas ir valstybė, zip Nr.)

Antibendruomeniškumo bendruomeninkų beiėškant (11)

PASKUTINIS LB TARYBOS POSĖDIS

Sekmadienio rytą dvi valandos Tarybos sesijos posėdžio buvo paskirta JAV LB renkamų pinigų klausimams spręsti. Ypatingas dėmesys buvo skiriamas specialioms rinkliavoms, k.a. Vasario 16-tosios minėjimų proga surenkamų aukų paskirstymui apsvastyti. Tuo reikalu referatą skaitė Džiugas Staniškis iš Clevelando, pateikdamas istorinės apžvalgos, analizuodamas esamą padėtį ir pasiūlydamas JAV LB renkamų pinigų klausimu nutarimų projektą. Referatas buvo gerai paruoštas. Tarybos narių buvo išreikštas pageidavimas šį referatą ištisai pasiskelbti lietuviškoje spaudoje, tad mes prie jo turinio ilgiau nesustosime. Pats laisvinimo tikslams aukų rinkimo klausimas, mūsų nuomone, tebuvo pristatytas tik iš vienos pusės ir kaip kad Chicagos apygardos atstovas Juškevičius išsireiškė, pasiūlytieji Džiugo Staniškio nutarimai buvo daugiau ruošiamasis į kovą vienų lietuvių prieš kitus, o ne klausimo iš esmės nagrinėjimas. Nei klausimo referentas, nei tarybos prezidiumas, atrodo, nebuvo suinteresuoti Philadelphia sesijoje iš esmės pakalbėti dėl JAV Lietuvių Bendruomenės ir Amerikos Lietuvių Tarybos veiklos suderinimo, nuosirdžiau paieškant tam pastovesnių su sitarimo formų.

Šiuo reikalu esu raštu pasiūlęs prezidiumui klausimą iš esmės persvarstyti ir sutikau duoti diskusijoms konkrečius pasiūlymus. Tarybos prezidiumas, kaip ir pranešėjas šiuo klausimu pasirinko kitą kelią -- siūlė tarybos vardu priimti viešą pareiškimą nutarimų formoje dėl Vasario 16-tiosios rinkliavų paskirstymo, tuo sakėsi apsaugosią dartinę centro valdybą nuo bereikalingo triukšmo, kurį kad yra turėjusi buvusioji JAV LB centro valdyba praėjusiais metais.

JAV LB renkamų pinigų klausimu nutarimai:

- JAV Lietuvių Bendruomenės Taryba Vasario 16 šventės proga skatina aukoti kiekvieną lietuvi, ne tik tą, kuris atsilanko į Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo šventės minėjimą, bet ir tą, kuris dėl įvairių priežasčių negali atsilankyti.
- Vasario 16 auka yra skiriama ne vietiniui, bet centrinių institucijų Lietuvos laisvinimo reikalams.
- Pats aukotojas apsisprendžia, kuriai Lietuvos laisvinimo institucijai jis auką skiria, ir jam sudaromos sąlygos savo auką paskirstyti. Centro Valdyba yra prašoma šia prasme susitarti su kitais laisvinimo veiksniais.
- JAV Lietuvių Bendruomenė siekia, kad veiksnų savų reikalų rinkliavos būtų vykdomos bendru susitarimu ir ne tuo pačiu laiku.
- JAV Lietuvių Bendruomenės Taryba įgalioja Centro Valdybą įgyvendinti suvienyto fondo mintį laisvinimo reikalams finansuoti.
- Institucijos ir organizacijos, norinčios per Lietuvių Bendruomenės apylinkes aukų rinkti, dėl rinkliavų tariasi su

JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdyba. Įvairios apylinkėse surinktos specialios aukos, skirtos ne vietiniams reikalams, perduodamos atitinkamoms institucijoms ir organizacijoms per JAV Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybą.

Po šių D. Staniškio pasiūlytų nutarimų projekto kilo gyvos diskusijos, bei karštokerlikos. Paminėtini prel. J. Balkūno padaryti priekaištai kai kuriems bendruomenės veikėjams už nepakankamą parėmimą Jungtinio Finansų K-to pastangų 1968 metais, Lietuvos Nepriklausomybės penkiasdešimtmečio minėjimo proga. Iš bendruomenės pusės užmetimų padarė St. Barzdukas politinėms grupėms dėl jų taip pat nerangaus rėmimo Jungtinio Finansų K-to, tad pastarasis neįvykdė užsibrėžto tikslo -- surinkti 100.000 dol. Prezidiumui ir referentui kietai laikantis, nei vienam iš siūlytųjų nepavyko nutarimų projekto modifikuoti ir jie buvo ištisai priimti. Tiesa, dr. Stukas jautriai ir gyvai argumentuodamas kėlė mintį, kad ALT darbuotojai yra tos pačios motinos Bendruomenės veikai. Jis ragino visus veiksmus ypatinčiai ALT glaustis po jos sparnu. Šias eilutes rašantis iš esmės užgyrė dr. Stuko iškeltas mintis dėl glaudaus bendradarbiavimo, tik suabejojo, ar kai kurie iš bendruomenininkų karštais neveda tos motinos -- bendruomenės "pamotės" keliu, tad dėl to susidaro kai kuriems jos vaikams visai nebeprimtinios sąlygos bendrą darbą dirbti. Tarybos pareiga šias paklaidas atitaisyti ir iš kai kurių "pamotinių" veiksmų, ginančių vien draugų-sąmoklininkų interesus, pereiti į motinišką rūpestį, vienodai traktuojantį visus JAV lietuvius. Tuomet susidarys geresnės sąlygos glaudesniai sutarimui.

p. Gureckui pasiūlius ir kai kuriems iš mūsų stipriai paremiant, buvo priimtas darvienas ir mūsų supratimu istorinės reikšmės nutarimas:

- Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės Taryba nutarė:
 - Įgalinti Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės Centro Valdybą kreiptis į Amerikos Lietuvių Tarybą siūlant pradėti pasitarimus Jungtinių Amerikos Valstybių Lietuvių Bendruomenės (JAV LB) ir Amerikos Lietuvių Tarybos (ALT) susijungti į vieną organizaciją. Ta organizacija pilnai atstovautų visai Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių visuomenėi ir vykdytų visus jos politinius bei kultūrinius uždavinius.
 - Tam klausimui sekančioje JAV LB Tarybos sesijoje skirti pakankamai laiko.

Šių tarybos nutarimų aktyviai parėmusieji pabrėžė, kad atėjo laikas ir tikrai palankios sąlygos LB ir ALT apsiungimui. Dvidešimties praėjusių metų praktika parodė, kad dirbtinis įtakos ir veiklos sritimis pasiskirstymas tebuvo tik laikinas ir bėdos susita-

Dr. A. Butkus

rimas. Jis daug bereikalingos trinties ir kitų negerovių atnešė. Paskutiniu metu tarptautinėje plotmėje pagyvėję įvykiai ir su jais atsiradusios platesnės galimy-

bės būtinai reikalauja galimai didesnės JAV lietuvių pajėgų konsolidacijos. Pastarioji tebus galima tik geresnius organizacinius pagrindus padėjus. Gerą valią ir pakantumą būtinai reikės parodyti iš abiejų pusių. To reikalauja ir lietuvių išlaikymas ir Lietuvos laisvinimo darbai.

GINTARO KONCERTAS

Gintaro šokėjai T. Žižys, L. Skučaitė, P. Drešeris, D. Kerbelytė ir "senis" Algis Pocauskas Philadelphiaje. R. Kannapu nuo raška

LB Philadelphiajos apylinkės v-bos pastangomis sausio 16 d. Lietuvių Muzikalinio klubo patalpose buvo suruoštas Montrealio Jaunimo Ansamblio "Gintaras" koncertas, kuris praėjo visapusiškai pasigėrėtina ženklu.

Nors nedaug kas žinojo apie šį jaunimiečių -- gintariečių meno vietą ir ne taip jau uoliai rengėjai reklamavo šį pasirodymą, bet į salę prigrūžę visuomenės netoli 500 žmonių. Ansamblio sudėtyje vyrauja jaunimas nuo dešimties iki dvidešimties metų amžiaus, gal tas ir masinio nepraleisti progos jų nepamačius. Matėsi svečių ir iš kitų artimesnių lietuvių vietovių, o taip pat atsilankė dalis LB Tarybos narių, kurie tą savaitgalį posėdžiavo Sheraton viešbutyje, Philadelphiaje.

Koncerto programoje buvo atlikti lietuvių liaudies muzikos, dainų, šokių ir dailiojo žodžio sąlytis, susidedantis iš dvidešimties dalykų, gyvai ir sklandžiai atliekamų. Rasa Lukoševičiūtė gyna ir gera lietuvių kalbos tarėna trumpai apibūdino Montrealio Jaunimo Ansamblio "Gintaras" atsiradimą ir to brangaus vardo pasirinkimą. Ji savo mintimis pavadžiojo klausytojus po mūsų gintaro kraštą -- Lietuvą, tuo pačiu atskleidė ir kitų brangių vaizdų, prisiminimų bei taip širdžiai retų ir malonių sentimentų.

Lietuvių liaudies muzikos sudėtyje vyrauja beržiniai trimitai, rageliai, birbynės, skudučiai, lumzdeliai, ir įvairių rūšių kanklės ir tos muzikos akorduose nuskambėjo mūsų senos dainos, ragelių raliavimai ir jau išieivijoje sukurti veikalai, o linksmuose bei sklandžiuose šokiuose atsispindėjo mūsų tautinių rateliųėjimas ir jų kitų šokių savitas stilius. Kai kurių gyvesnių tautinių šokių atlikimas darė nuostabą išvystytais tempais. Vieną tokių šokių teko kartoti antru kartu, kai žiūrovai nedavė ramybės audringu plojimu šokėjams nė atsikvėpti.

Teko kalbėtis su senosios lietuvių kartos čia jau gimusiais žmonėmis, tai jie tuo koncertu buvę tiesiog priblokšti ir sužavėti. Neteko girdėti nepalankaus žodžio dėl koncerto iš atsilankusių.

Ta proga tenka atiduoti garbę Montrealio Jaunimo Ansamblio "Gintaras" vadovui Zigmui Lapinui ir jo talkininkams Hildai Lapienei Ina Kličienei, Algiui Kličiui ir Kunnapuui.

Grazų gestą "Gintaro" ansamblis prieš išvažiuojant namo padarė, kai nuvyko prie Laisvės Varpo (Independence Hall) ir ten padėjo vainiką.

J. B-is

Skaityk ir platink
DIRVĄ

J. GRAUDA

Apie Kubilių ir meilę

Akivaizdoje Kapsuko universiteto rektoriaus Kubiliaus vajaus nemokamai mokslinti išieivijos jaunuosius ir akivaizdoje to vajaus rėmimo iš radikalai-atviro žodžio mėnraščio veikėjo Rekašiaus, mes skubiai susirišome ilgadistanciniu kabeliu su LTSR sostine Vilniumi. Ten ieškojome rektoriaus Kubiliaus, bet vyras buvo paskendęs su ausimis vajaus darbe. Vargais negalais gavome kažkokį aparčiką, kuris buvo dalyko eigoje.

-- Kapsuko universitetas nestokos išieivijos studentų, -- su aplombu atsakė pareigūnas -- aparčikas, gavęs iš mūsų užtikrinimą, kad neatstovaujame atplaišinių veiksmų, bet realų išieivijos sparną, kuris sukalbamas ir atvirai -- dialoginis.

-- Ką jūs turite, konkrečiai kalbant? -- surikome į telefono ragelį.

Atstumas buvo tolimas ir reikėjo rėkti.

-- Mes turime galvoj Ugnelę, -- atrėkė mums aparčikas.

-- Jūs turite galvoj, taip sakant, entuziazmą? -- vėl surikome.

-- Ugnis arba Ugnė nėra entuziazmas, bet realizuota realybė, -- mums atrėkė iš Vilniaus. -- Tai yra Australijos redaktoriaus dukrelė Kazokaitė, įtojusi į Kapsuko Universiteto studijas.

-- Ką gi Ugnė studijuos?

-- Visų pirma marksologiją. Kaip žinote, Kapsuko universiteto studijos platesnės, kaip kapitalistinių kraštų mokslai. Mūsų universitete kiekviena mokslo disciplina, ar tai fizika, ar tai matematika, stipriai susijusi su marksologija. Viską pradėdame ir baigiame marksologija.

-- Kokios gyvenamosios studijų sąlygos? -- mes riktėlėjome.

-- Geros, -- atkirto mums iš Vilniaus. -- Pas mus pramatyta visų luomų atskiros gyvenvietės. Sovietiniai tariant, pas mus profesoriai gyvena profdome (profesorskiyi dom), rašytojai gyvena pisdomė (pisatelskiyi dom), o studentai gyvena studdome (studenečskii dom). Taip įsikūrus, kiekvienas skiria savo laiką pilnai darbo apkrvai. Tada individas neapkrautas buitinių poreikių apnašoms.

-- Reiškia studentai gyvena bendrabutyje? -- riktėlėjome, nesusigaudydami sovietinėje terminologijoje.

-- Jie gyvena kaip gyvena kiekvienas sovietinis studentas, -- atrėkė mums iš Vilniaus.

-- Ar jie ir bendraus su kitais, lokaliniais studentais? -- mes vėl riktėlėjome į telefono dūdelę.

-- Absoliučiai, -- užtikrinopareigūnas -- aparčikas.

-- Kaip žinote, -- pasakėm, -- tarp jaunimo neišvengiami simpatijos jausmai. Gali būti ir meilės istorijų greta marksologijos studijų.

-- Tai visiškai įmanoma, -- sutiko vyras iš Vilniaus. -- Jeigu kas iš išieivijos studentų atras čia savo namus, tą mes sveikiname.

-- Bet gali būti kitaip, -- mes riktėlėjome. -- Gali atsitikti, kaip jau atsitiko su Magdalena Prialgauškaite, kuri išimylėjo ir turistą ir atplaišinį lietuvių Svilą, ir susigalvojo už jo tekėti ir iškelti užrubežin. Juk tai buvo antitarybinis išpuolis?

-- Magdalenos išpuolis nepasikartos, -- užtikrintai atsakė mums iš Vilniaus. -- Operatyvinės triukės tvarkys galimus incidentus tarp išieivijos studentų.

-- Operatyvinės triukės? -- mes nustebome.

-- Juk meilė yra operatyvinė dvejukė, ne daugiau.

-- Jūs nesuprantate, -- atsakė iš Vilniaus. -- Operatyvinės triukės yra du miliciantai ir vienas psichiatras. Vos kuris iš mūsų studentų išviečia ir meilės santykių su išieiviu studentu ir panori tuoktis ir išvykti užrubežin, mes siunčiame operatyvinę triukę patikrinti išivėlusio į meilės aferą psichinį stovį. Ir išivėlęs į negeistiną meilės santykių ir ketinęs tuoktis, ir ketinęs vykti į užrubežį, keliauja tiesiog į psichiatrinę gydyklą. Ir, kaip matote, problemos nebėra!

-- Tai nepaprastas priedas prie meilės, -- mes surikome.

-- Marksologijos požiūriu meilė tikrai tada sveika, kada išieiviskas studijozas pas mus atranda namus. Kitu atveju, tai tiktai psichinis pamišimas. Aišku?

Mes atsakėme "Aišku" ir baigėme idomųjį interviu.

Viešėdami Chicagoje aplankykite

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVE —

PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Cia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

SIMO KUDIRKOS TRAGEDIJAI PANAŠUS ĮVYKIS BUVO PRIEŠ 30 METŲ

KAZYS S. KĀRPIUS

Simo Kudirkos tragedija, bandant išsiveržti į laisvę iš Kremliaus budelių nagų pereinant iš Sovietų laivo į amerikietišką Vigilant lapkričio 23 dieną, primena dviejų veiksmų tragediją vykusią lygiai prieš 30 metų.

Iš Kauno 1940 metų birželio 15 dieną vienas asmuo pasitraukė į Vokietijos pasienį pirmą Sovietų armiją, okupuojanti Lietuvą, išsiveržė į Kauną. Sovietų budeliai, Pozniakovas ir Dekanozovas, pasigedo to asmens. Spėdami, kad jis dar gali būti Kybartuose, vėlai tą dieną telefonais išakė pereinamo punkto viršininkui ir pasienio policijai neleisti niekam pereiti sieną į Vokietiją.

Į Kybartus skubiai automobiliu pasiuntė "delegaciją" gražinti tą asmenį į Kauną. Tačiau, gerų žmonių pasiaukojimu tas asmuo buvęs vestas per "žaliąją sieną" ir birželio 15-tos nakties veik paskutinę valandą jis jau buvo Eitkūnuose, Vokietijoje.

Kaip tie sovietų laivo vyrai, įleisti į Vigilant susirado Kudirką, taip ta Kauno "delegacija", gavus leidimą įvažiuoti į Vokietijos pusę, su radus tą asmenį, Eitkūnuose, desperatiškais pastangomis ragino, gal net grasino, "prašydama" grįžti atgal į Lietuvą.

"Delegacija" buvo budelių įgrasinta tą asmenį sugauti, suimti, jeigu nesutiks savu noru grįžti, "parvežti atgal kaip prekę".

Kaip ir Kudirka laive, amerikiečių pusėje, grįžimui griežčiausia priešinosi, priešinosi ir tas asmuo Eitkūnuose.

Jeigu Eitkūnų vokiečiai būtų buvę tokie "geraširdžiai" kaip Vigilant laivo amerikiečiai pareigūnai, "delegacija" ji, besipriešinantį ir besiginantį, būtų sumušus, sukravinus ir virvėmis surišę tempus žemę atgal į Kybartus, o iš ten jau į Kremliaus budelių nagus Kaune.

Tas asmuo, jeigu atsiminsite -- buvo Lietuvos prezidentas Antanas Smetona. "Delegacija" apgailėtina, buvo savi žmonės, patys lieuviai, kurie pirm to savopreidentą gerbė, kaip to laivo vyrai pirm to buvo Simu bendrais draugais...

Tą pirmą veiksmą tos tragedijos vaizdžiai aprašo J. Gliudra savo "Agonijoje". Aišku kokiems tikslams Kaune sėdintiems Kremliaus budeliams Lietuvos prezidento sugrąžinimas į jų nagus buvo reikalingas.

Kaip žinome, p. Smetonai buvo nesaugu, net pavojinga, gyventi bent kurioje Europos dalyje. Tai suprasdama, JAV atstovybė davė jam diplomatinę vizą vykti į Ameriką. Dėl karo meto, tiesiog į New Yorką laivuose vietos negaunant p. Smetona su šeima, per Portugaliją vyko į Braziliją, o iš ten į New Yorką.

Amerikos lietuvių komunistų spauda tada pradėjo šaukti: "Smetona pabėgo su šešiais milijonais dolerių valstybės pinigų į Pietų Ameriką plantacijos pirkti".

Socialistų, katalikų ir liaudininkų vadai, Grišaitis, Šimutis ir Vaidyla, suplakę į vieną 1926 metų gruodžio 17-tos įvyki Kaune ir 1935 metų Suvalkijos ūkininkų streiką, savo spaudoje Lietuvos prezidentą nevadino nei prezidentu, nei žmogum, o "fašistu", "diktatorium" ir dar pikčiau. Savo spaudoje paleidę neapykantos bangas, griebėsi ir priemonių užtrenkti jam duris į šį kraštą -- į kraštą kur patys, anksčiau, bėgę nuo rusų katorgos, kalėjimo, Sibiro, net mirties džiaugėsi gavę prieglaudą ir laisvę.

ANTRAS TRAGEDIJOS VEIKSMAS

Ana Kauno "delegacija", galima suprasti, buvo Kremliaus budelių įsakyta, gal savo gyvasčių kaina, Prezidentą Smetoną parvežti į jų nagus.

Tačiau, kuo pateisino savo elgesį čionaitiniai mūsų srovių vadai, nenorėdami suvaldyti savo pagiežos net savo gyvastį gelbstinčiam žmogui, atvirai ir slaptaigriebėsi priemonių p. Smetoną į Ameriką neįsileisti?

Jie, lygiai 30 metų prieš dabartinę Simo Kudirkos tragediją, sušaukė Chicagoje, 1940 m. lapkričio pabaigoje Amerikos Lietuvių Tarybos valdybos posėdį, ryždamiesi visuomeninės organizacijos, veikiančios Lietuvos laisvės srityje, vardu pareikšti Amerikos lietuviams, kad Lietuvos prezidentas čia nepageidaujamas, kad jam čia vietos nėra! Be abejo, tarp slaptyžygių buvo ir reikalavimas Amerikos vyriausybei p. Smetoną neįsileisti.

Pradėjus tą ALT valdybos posėdį, pirmininko L. Šimučio pirminiai žodžiai buvo: "Gerbiame, kas čia būtų galima padaryti, kad Smetona į Ameriką neatvažiuotų?"

Tai girdėjo dalyvavę svečiai veikėjai ir Lietuvos konsulas dr. P. Daužvardis.

Aš, tautinės srovės vienintėlis atstovas, ALT valdybos sekretorius, švelniai pareiškiau: "Gerbiame, kaip jautumėtės jūs, jeigu koks žymus jūsų asmuo, vyskupas ar kitkas, kurio nori į Ameriką atvažiuoti, būtų mūsų reikalavimu neįleisti?"

Laimė, veikė srovinis sutarimas dauguma balsų nesistengti pravesti tarimas jeigu vienai kuriai srovei nepriimtinas. ALT vardu visuomenei paskelbimo spaudoje paskleisti negalėjo.

Negalėjo ir p. Smetona, iš Brazilijos atvykstantį laivą, surišti virvėmis ir atiduoti į Sovietų laivą New Yorke. Tik savo spaudoje tęsė lieti savo karčią pagiežą to žmogaus sąskaiton.

Newyorkiečių veikėjų komitetas, pasitikęs p. Smetoną ir šeimą laive, jį apgyvendino puošnia me Pierre viešbutyje, po

Montrealio jaunimo ansamblio dainininkės ir dalis orkestro koncerto metu Philadelphijoje.

stipria apsauga.

VISA AMERIKA PREZIDENTĄ SMETONĄ PRIĖMĖ

Mane ir žmoną, atvykusius į New Yorką kovo 13-tos prezidento pagerbimo banketan, pirmininkas dr. B.K. Venčius suvedė su p. Smetona jo privatinėje svitoje. Ten buvo ir pora kitų tautininkų. Pasikalbėjime p. Smetona pasakė: "Važiavau į Ameriką žinodamas tik Dirvą ir Karpių".

Tačiau vakare, bankete, pamatęs pilnutėlę salę, virš 500 suvažiuosusių jo pamatyti ir pagerbti minią, p. Smetona buvo maloniai nustebintas.

Teko patirti, kad prezidento Smetonos priėmimas norėta rengti tik artbatėlės formoje, maistą pasirenkant kas sau einan aplink stalą ir išsiskirščius salės pašonėse kas sau pasišnekučiuoti.

Nulėmė tie kas norėjo formalaus banketo, su garbės svečių stalu, su kalbomis.

Prezidentą pristatė, p. Smetona pirmiausia ištisė geltoną -- žalią -- raudoną didelę Lietuvos vėliavą, pareikšdamas, kaip saugodamas stengėsi atvežti parodyti kaip vienintelę brangenybę. Tas vaizdas dalyvius giliai sujaudino.

Klausytojus toliau nustebino šie prezidento žodžiai:

"Iš čia buvo rašoma Lietuvos pasiuntiniams užsienyje neleisti mane

į Ameriką važiuoti. Sakė: aš čia nepageidaujamas, čia turiu prastą vardą. Aš atvažiauju parodyti jums savo gerą vardą!" Tas sukėlė dalyviuose didžiausias ovacijas.

Dalyvių minia greitomis surengtame priėmime parodė, kad Lietuvos prezidentas čia labai pageidaujamas. Tą patvirtino ir kitos kolonijos.

Po iškilnių New Yorke, nuvykusį į Washingtoną, Lietuvos prezidentą Amerikos prezidentas Rooseveltas saliatavo 17-kos kanuolių šūvais.

Balandžio 29-30 dienomis, p. prezidentas buvo svečiu Clevelando miesto ir lietuvių. Miesto burmistras paskyrė tris puošnius automobilius lietuvių komitetui prezidentą Smetoną pasitikti geležinkelio stotyje su poniu. Oficialiu priėmėju buvo Clevelando miesto aukščiausio rango policijos inspektorius lietuvis Jonas Savickas. Automobiliams kelią vedė policijos motociklai.

Miesto rotušėje priėmė pats burmistras su kvietęs kitus valdininkus. Iš rotušės, važiuojom į lietuvių kultūrinį darželį, apie ką p. Smetona gerai žinojo. Ten jis pamatė pažįstamus Basanavičiaus ir Kudirkos paminklus. Prie paminklų padėjo gėlių vainikus. Ten jo laukė Britanijos konsulas pasveikinti viešai ir minia lietuvių. Dalyviams pasakė išpūdin-

gą kalbą apie Lietuvos tragišką likimą klastingų sovietų smurto pasėkoje.

Tą vakarą clevelandiečiai pagerbė svečią prezidentą puošniu banketu Commodore viešbutyje, kuriame buvo apgyvendintas.

Vėliau, prezidentą Smetoną priėmė Illinois guberantorius; Chicagos miesto valdyba ir lietuviai. Chicagiečiai surengė dar didesnę banketą negu buvo surengtas New Yorke.

Opozicija žinojo, kad kaip Lietuvoje, ir čia lietuviai norės savo tėvynės prezidentą pagerbti, o jų spaudos skleidžiamos nesąmonės liks bevertės, todėl stengėsi į Ameriką neįsileisti.

Jau prezidentui esant Amerikoje, tų srovių ALT valdyboje esančių narių spaudai kartojant jo neigimą, tautininkai iš ALT išėjo 1941 metų balandžio mėn.

Birželio 8 d. tais metais, Tabor Farmoje tautininkai, dalyvaujant p. Smetonai, įsteigė garbią Lietuvai Vaduoti Sąjungą. Ji tvarkė prezidento Smetonos maršrutus lietuvių kolonijose ir amerikiečių universitetuose bei didžiosios jų organizacijos, iki p. Smetona buvo gyvas.

Priėmimai buvo iškilmingi, dideli, su banketais ir kalbomis. Priėmė ir pagerbė p. prezidentą miesto valdybos ir lietuviai Detroite, vėl Clevelande, Pittsburghe, Philadelphijoje, Baltilyviams pasakė išpūdin-

(Nukeita į 6 psl.)

K. BARĖNAS

VELNIAS

Novelė

(7)

-- Ar paskaitau? -- sumišusi atklausė Veronika, tuo akimirksniu neturėdama atsakymo. -- Kartais paskaitau, -- ir ji dabar galvojo, kad kurių tų tomių galėjo būti paėmusi į rankas. Je, rodos, Maironį neseniai kilnojo, kai aną sekmadienį pradėjo sau deklamuoti "Isisupus plačiai" ir susimaišė. -- Kad man ir skaitymas jų, galima sakyti, nebereikalingas. Šimtus kartų skaityta, kitus šimtus kartota! -- kilstelėdama rankas, net šūktelėjo ji, tartum norėdama tuo dar padidinti savo pažinties su tomis knygomis nuolatinumą. -- Meluočiau, jei sakyčiau, kad viską atimintinai žinau, bet... Kartais aš net susapnuoju! Va, anądien... -- ir ji nutilo, pamačiusi į save įbėtas susižavėjimo pilnas svečio akis. Jiper karštai kalbėjo, tai svečio tos akys, matyt, ir su-trikdė ją.

-- Gerai, kad kartota, gerai, -- sujudo ir svečias ir atitraukė nuo jos akis. -- Savas turtas, tai gerai, kad kartota. Kol šituos mylime... Taip, mūsų turtas, didelis turtas, ir nedaug vietos užima, į

galvą ir į širdį viską sudedi, ir iš šalies nematyti, kad nešiojiesi.

Palydėjo ji svečią ligi vartelių ir lyg apsvaigusi grįžo vidun, užplūsta atsiminimų, kurie grąžino ją karuselėn ir Sodybon. Vienu metu ji net suabejojo, ar čia buvo jis išengęs, ar tik jos vaizduotė sukūrė tą svečią. Pro tuos atsiminimus plūstelėdavo į paviršius mintis, kad tas nepažįstamasis vis labiau įsibrauna į jos gyvenimą ir ji bejėgė laiku atsiminti pasiklausti, kaip gi jo pavardė ir kas jis toks yra. Ne tik bejėgė. Jeigu ji imtų klausti, tai susitikimas išvirstų į šiokiadienį, nebebūtų jai pilna poezijos šventė. Be to, kai tas nepažįstamasis yra šalia jos, tai, rodos, jo kalbėjimas ir pakili laikysena valdo visas jos mintis.

Su Kostu apsnėkėjusi svečio apsilankymą, Veronika dar dažniau pradėjo jį prisiminti. Jeigu kada nors vėl sustotų prie jų namelio durų, tegu jo akys neužmato nė dulkelės, nes tą kartą jis pasižiaugė švarumu. Dar ji nusipirko ir keletą naujų gerų knygų, nes svečio akys anądien buvo nukrypusios į lentynėlę, jis ten skaitė autorių pavardes, knygų vardus ir su nuostaba balse garsiausi, vis pasukdamas galvą į Veroniką, lyg pagirdamas ją.

Pačiam vidurvasarį laikraštis išsprendė Veronikai mįslę. Jie su Kostu tuomet atostogavo ir tą penktadienio rytą vėlai atsikėlė. Veronika nuėjo išnešti pieno ir rado paštininko įmestą tos savaitės laikraštį. Ji nuėjo virtis arbatos, tai Kostas pasiėmė laikraštį.

-- Verute, žiūrėk, tavo velnias! -- šūktelėjo jis.

Paskutiniajame laikraščio puslapyje buvo išspausdinta fotografija. Žmogus su barzdele. Abu jie sukišo galvas ir svarstė, ar panašus.

-- Taip, aišku, panašus, -- tvirtino Kostas, bet Veronika dar nenorėjo tikėti. Pati sau ji sakė, kad panašus, bet nenorėjo kad tas nepažįstamasis mokytojas Ignas Marma būtų miręs. Su juo, rodos, kartu turi mirti ir dalis šviesaus Veronikos gyvenimo, jos pakilių minčių. Bet jis tikrai miręs, taip rašoma nekrologe, tasai Marma, kuris Vokietijoje dviračiu atvažiuodavo į jų stovyklą. Kostas dabar atsimena, kad anuomet jis neturėjo tos smailios barzdelės ir jo galva dar nebuvo nužilusi. Taip, taip, tas pats Ignas Marma, su kuriuo abu šventariai dalyvavo kartą mokytojų pasitarime stovykloje.

Kartu atsivėrė ir kita paslaptis. Pasirodo, šventarių kaimynystėje gyvena velionies sesuo Kudukienė su šeima.

-- Mirė, vargšas, -- nusiminusi pratarė Veronika.

-- Sakei, kad velnias, -- tarė Kostas.

-- Tu sakyk, ką tik nori, bet tokių žmonių re-ta paieškoti. Tokie greičiau ir miršta, -- ir nutilo Veronika, nes pajuto, kad ji perdėda. Marma juk nebe jaunas mirė, ir vien jo judrumas žmonėse galėjo daryti išpūdį, kad jam mažiau metų, negu parašyta nekrologe.

Krautuvės valandos mieste
penktadienį nuo 10 val. ryto
iki 5:45 val. vak.
Skyriuose iki 9:30 val. vak.
Mes duodame ir keičiame
Eagle Stamps

MAY'S BUDGET STORES

DOWNSTAIRS

Nemokamas automobilių pastatymas
May's miesto Parkade pirmadienį ir
ketvirtadienį nuo 6 val. vak. iki 8:30
val. vak. su antspaudotais parkini-
mo tiketais.

Plačiai reklamuoti žymaus gamintojų vyrų išeiginiai marškiniai

**Specialus
pirkinys!**

Jei be priekaištų
4.00-7.00

2 \$5
už

arba 2.69 vieni

- 1 ar 2 sagų ir prancūziški rankogaliai
- Nauji ilgų kampų, arba klasikinio kirpimo apykaklės
- Ryškių ir vidutinio tono lygios spalvos, balti ir dryžuoti
- Ilgos rankovės 14½ iki 17 dydžio
- Rinkinyse nereikalaujantis prosijimo iš sintetinės ir medvilnės medžiagos
- Ne kiekvienas stilius arba spalva kiekviename dydyje

Išeiginiai marškiniai kuriuose sunku surasti netikslumą, kas nesijaus marškinių nešiojime. Ateikite ir pasižiūrėkite patys.

Madingi sportiniai marškiniai.

Jeigu be priekaištų 4.00 iki 7.00
Tų pačių žymių gamintojų.
Tiktai mieste.

2 \$5
už

Paštu ar telefonu užsakymai nepriimami.
Budget Men's Furnishings, visose 7 krauvėse

Žinomos
etiketės
pasilieka
ant
daugelio
marškinių

MADINGI VYRIŠKI KAKLARAISČIAI

Palyginkit su 2.50 kiekvie-
nų. Paskutinės naujos ma-
dos lygios spalvos ir
dryžuose. Tinką nešioti
bet kurią dieną ir bet ku-
riuo laiku.

3 už 2.99

ar 1.19 vienas

PRIEŠ 30 METŲ...

(Atkelta iš 5 psl.)

morėje, Mahanoy City ir kitur.

Lietuvai Vaduoti Są-
junga, gausiai visuome-
nės remiama, išleido
"Timeless Lithuania",
kitas lietuviškas ir ang-
liškas knygas Lietuvos
reikalais. Surengė Ame-
rikos Lietuvių Seimą
New Yorke 1944 m. vasa-
rio 5 d. kur presiden-
tas turėjo kalbėti, bet jis
mirė sausio 9 d. Seimas
rengta Prezidento gedu-
lo ženkle, visuomenė gau-
siai dalyvavo, suaukojo
Lietuvos reikalams gin-
ti virš \$6,000.

Pravedė dvi pasekmin-
gas, gausias misijas Wa-
shingtone, ir reikšmin-
gą protesto manifesta-
ciją prieš Sovietų dele-
gaciją San Francisco
mieste 1945 metų vasa-
rą, atvažiavusią daly-
vauti Jungtinių Tautų
steigime.

Tuo laikotarpiu, tos
trys srovės, išsikibusios
į ALT, nežinojo ko grie-
btis. Surengė vieną-kitą
suvažiavimą, pasivažinė-
ję Washington, tremti-
niams veikėjams rasė
skundus būk tautininkai
ardo Lietuvos vadavimo
darbus...

Iš jų globos ALT iš-
laisvino tik atvykę nauja-
kūriai. Tautininkai su-
grįžo į ALT ir naujiems
veikėjams pertvarkius
ALT veiklą, pavyko tą or-
ganizaciją pastatyti rim-
tais pagrindais, kaip ji
dabar yra, visuomenės
remiama.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

PADĖTIS SUNKI, BET NE BEVILTISKA

PRANYS ALŠĖNAS

buvo panaši. Sakoma, jog
Anglijoje, prie Oxfordo
universiteto, kažkurio
bendrabučio studentai ta-
da buvę išsikabinę netgi
didžiulę iškabą, jog jie
nesutinka kariauti nei už
karalių, nei už gimtąjį
kraštą...

Tada Vakarų pasaulis
buvo apraizgytas tankiu
"taikos" organizacijų
tinklu. O demokratinių
kraštų vyriausybės, bjo-
damos prarasti balsus,
buvo paklūsios toms
organizacijoms, o taip
pat organizacijų na-
riams.

Ypatingai Anglijoje ir
Prancūzijoje, aišku, ir
JAV ginklavimasis buvo
bėginiai apleistas, o na-
ciškoji Vokietija, kaip da-
bar po žeme) ginklų ban-
dymus, siuntinėti "tai-
kos peticijas" ir t.t.

IR ŠIANDIEN NE KITAIP

Pažvelkime ką galvoja
vokiečiai apie Vakarų
ginklavimosi pajėgumą.
Jų akimis žiūrint, vaka-
riečių gynimasis turis
daug silpnų vietų: "Ame-
rikos sausumos kariuo-
menės ginklavimasis pa-
senęs ir iš viso silpnas.
Anglija -- vis gyvenanti
tendencijomis mažinti
kariuomenę Vokietijoje,

ir artilerijos ginklavi-
mas apibudinamas kaip
prieštvaninis. Tačiau
anglų kareivius vokie-
čiai vertina aukštai.
Prancūzija -- irgi
esanti per daug užimta
"savais reikalais". Tai-
gi, Vakarų "didieji" --
besielgią visiškai ne-
kaip dideli. Na, jeigudar
nuo savęs pridursime ir
apie nuolat besilpstan-
čią ir JAV karinę jėgą
-- santykių ypač laivy-
no atžvilgiu su Sovie-
tais, apie raudonųjų ku-
riamą povandeninių lai-
vų bazę Amerikos pašo-
nėje -- Kuboje (Ameri-

Anglai karinę menkys-
tę parodė Suezio kanalo
veiksmuose. Pėstininkų

ir artilerijos ginklavi-
mas apibudinamas kaip
prieštvaninis. Tačiau
anglų kareivius vokie-
čiai vertina aukštai.

Prancūzija -- irgi
esanti per daug užimta
"savais reikalais". Tai-
gi, Vakarų "didieji" --
besielgią visiškai ne-
kaip dideli. Na, jeigudar
nuo savęs pridursime ir
apie nuolat besilpstan-
čią ir JAV karinę jėgą
-- santykių ypač laivy-
no atžvilgiu su Sovie-
tais, apie raudonųjų ku-
riamą povandeninių lai-
vų bazę Amerikos pašo-
nėje -- Kuboje (Ameri-

-- Tu pasakei "taip" tokiu tonu, kuris man
nepatiko!

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

VASARIO 6 D. Žaibo Klubu
banketas.

VASARIO 13 D. Jaunimo Va-
sario 16 minėjimas Naujojo Pa-
rapijos salėje.

VASARIO 14 D. Lietuvos Ne-
priklausomybės atstatymo su-
kakties minėjimas Naujojo Pa-
rapijos salėje. Rengia ALT Cle-
velando skyrius.

VASARIO 20 D. Pilėnų tunto
tėvų komiteto tradicinis blynų
balius.

KOVO 7 D. BALFo vakarienė
ir dr. E. Armanienės praneši-
mas apie Brazilijos bylos eigą.
Naujos parapijos, apat, salėje.

KOVO 14 D. Clevelando šau-
liai rengia Putvio minėjimą.

KOVO 20 D. Kaziuko mugė
Naujojo parapijos salėje.

— SAVE AT
**Mutual Federal
Savings and Loan**

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILLINOIS 60608

Peter Kazanauskas, President

Tel. 847-7747

6%
PER ANNUM

ON SAVINGS CERTIFICATES
OF \$10,000. OR MORE.
2 YEAR MATURITY

Paid and
Compounded
Quarterly

5%
PER ANNUM

REGULAR
PASSBOOK
ACCOUNT

NOW INSURED TO \$20,000.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

JUOZAS PROKOPAS, advokatas, gyvenęs Clevelando priemiesty Kirtland Village, Ohio, 1938 metais dalyvavo Kauno olimpiadoje ir būdamas jauniausiu bėgiku laimėjo 2 aukso ir du sidabro medalius.

Juozas Prokopas dalyvavo Žaibo dvidešimtmečio akademijoje - bankete ir tars porą žodžių iš savoprisiminimų apie Lietuvą.

* **LSK ŽAIBO** 20-mečio balius, kuris įvyks vasario 6 d., skirsis nuo kitų Clevelando balių savo puošnumu.

Kiekvienas atsilankęs svečias pamatys kaip paprastą, nors gana jaukią šv. Jurgio parapijos salę lakios vaizduotės menininkas gali paversti į įvairiom spalvomis mirgančią "ŠIAURĖS PASVAISTĘ". Šią temą salės dekoravimui pasirinko Higbee kompanijos dekoratorius Petras Maželis, kuris sutiko LSK Žaibo 20-mečio balių padėti padaryti neužmirštamu vakaru. Piramidžių formos medžiai, šviesų fontanas, modernūs ži-randelai ir šviesos su-kurs naujesnę balius nuotaiką.

Pirmą kartą Clevelande profesionalo išpuošta salė sukels ypatingai malonią nuotaiką LSK Žaibo 20-mečio baliuje.

(rb)

* **Petras Kudukis** pildo Income Tax pareiškimus. Suinteresuoti skambinkit: 932-0959, 2958 Hampshire Rd., Cleveland Hts., Ohio 44118.

Praeitą sekmadienį savo namuose bičiulių buvo pagerbtas Bronius Gražulis, sulaukęs 60 metų amžiaus. Ta proga suaktyvininkas, spaudą ir organizacijas apdovanojo čekiais po 60 dol., po dolerį už kiekvienus savo metus, įteikdamas atvykusiems atstovams: Dirvai, Draugui, "Tėvynės Garsams", Čiurlionio ansamblui, Grandinėlei, Balfui, Tautos Fondui, abejoms Clevelande liuanistinėms mokykloms, Vasario 16 gimnazijai ir šv. Jurgio parapijai. Dirvai čekį priėmė ją atstovavęs Vladas Blinstrubas, ALT S-gos Clevelando skyriaus išdininkas ir Vilties draugijos narys. Nuotraukoje dalis svečių suaktyvininkui gieda Ilgiausių metų. Iš kairės: L. Sagys, J. Stempužis, V. Akelaitis, Akvilina ir Bronius Gražuliai, A. Sagienė, A. Kavalitinas, A. Stempužienė, Vl. Blinstrubas ir H. Idzelis, J. Carlos nuotrauka

LIETUVOS KANKINIŲ PAMINKLINĖ KOPLYČIA ROMOJE

KALBA VISAM PASAULIUI APIE LIETUVĄ.
KAD KALBŲ IR JŲSŲ VARDU
JI DAR LAUKIA JŲSŲ AUKOS.

Nedelskite įrašyti savo ir
savųjų vardus jos kūrėjais.

Aukoms adresas:

Lithuanian Martyrs' Chapel Fund
2701 W. 68th St., Chicago, Ill. 60629

SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDELIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Už įvairius taupymo sertifikatus moka

5 1/4% iki 6%

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

LIETUVIŲ KLUBO METINĖS VAIŠĖS

Lietuvių salėje, sausio 24 d. įvyko metinė sueiga Lietuvių Amerikos Piliiečių Klubo, Lietuvių Salės Bendrovės ir Lithuanian Village valdytų narių ir talkininkų tradiciniam pabendravimui. Dalyvavo abiejų lyčių dar likusieji senosios kartos veikėjai, kitų jau tik vaikai, kurie padarė galimybę Lietuvių Salės Bendrovę ir Lietuvių Amerikos Piliiečių Klubą, na ir naujakūriai, sudaro tą organizaciją valdybas ir vykdo naujus darbus.

Pasimatę ir prie bufeto pasivašinę, dalyviai buvo pakviesti prie stalo, pietums. Klubo pir-

★ 42nd ANNUAL ★

AL SIRAT GROTTO CIRCUS

"THE CIRCUS WITH A PURPOSE"

PUBLIC HALL

FEB. 4th

THRU FEB. 14th

3 GREAT RINGS

featuring EMMETT KELLY

The Intrapid Princess Tajana, The Goddess of Flight • Baron Julius Von Uhl Ferocious All Male Lion Act direct from Vienna • The original George Hanneford Family—Featuring the Riding Bullfoam • The Fearless Bauers—Sway Pole Artists • The Great Harold Alzona—High Wire Star direct from England • The Flying Alexanders—Aerialists • Bears • Chimpanzees • Ponies • Zebras • and Boxer Dogs

YES—EMMETT KELLY PLUS CLOWNS GALORE!

25 "Big, new, thrilling, exciting and entertaining acts"

Feb. 4 thru Feb. 14 Circus Schedule

Week Day Matinee Prices Wed., Feb. 10th, Fri., Feb. 12th \$3.25-\$2.75-\$2.25	Fri. & Sat. Evening, Feb. 5 & 6 Sat. & Sun. Matinee Prices Feb. 6 & 13 Sun. Mat. 2 P.M. Feb. 7th and 14th Sun. Eve. 6 P.M. Feb. 14th \$4.25-\$3.75-\$3.25-\$2.75-\$2.25 All prices tax included Evenings at 8:00 P.M. Matinees at 2:00 P.M.
--	--

BILIETAI JAU PARDUODAMI!

PUBLIC HALL
CONVENTION CENTER BOX OFFICE
Open Daily & Sun. — 11 A.M. to 5 P.M.
also, RICHMAN'S, 742 Euclid Ave.

Baron Von Uhl, žvėrių tramdytojas, su savo žvėrimis pasirodys Grotto Circus spektaklyje Clevelande Public Hall nuo vasario 4 iki 14 d.

mininko J. Malskio pakviestas svečias kun. dr. Tomas Žiūraitis sukalbėjo maldą. Po to, dalyviai atsistojimu pagerbė kankinius Simą Kudirką ir Simokačius.

Dalyvavęs Ralph J. Perk savo kalboje nušvietė apie įvykusį nejudamo turto mokesčių pakėlimą, paaiškindamas joga reikalą kontroliuoja ir vykdo iš Ohio sostinės Columbus tam tikrais numatytais laikotarpiais, ne Clevelando miesto valdyba ir ne apskrities valdyba.

Pristatęs dalyvaujančius viršminėtų organizacijų valdybų narius, pirmininkas Malskis įteikė Klubo garbės nario kortelę Pranui Stempužiui, kalbų programą perdavė vicepirmininkui Z. Dučmanui.

Toliau žodį tarė dr. E. Lenkauskas, Lithuanian Village pirmininkas Juozas Stempužis, Jonas T. DeRighter, Feliksas Baranauskas, A. Buknis ir K.S. Karpius. Pastari keturi yra nariai ir veikėjai klubo ir salės bendrovės nuo jų įsisteigimo. Kalbėta daugiausia apie rengiamus statydinti naujus lietuvių namus, kurie, kaip J. Stempužis paaiškino, numatyti pastatyti šiais šimto Clevelando lietuvių ateivybės sukakties metais. Nauja lietuvių

namui vieta, daugelis jau žino, yra prie East 185-tos gatvės. (sv)

* **Visuotinis metinis SLA** 136 kuopos narių susirinkimas kviečiamas sausio 31 d., 12 val. Lithuanian Village bendrovės salėje (877 E. 185 St.).

Numatomi pranešimai apie praėjusių metų veikimą, metinės apyskaitos ir kuopos valdybos bei kitų organų rinkimai.

Tad prašomi visi nariai atsilankyti ir pakviesti svečius, ypač tuos, kuriuos manoma prirašyti prie didžiosios Susivienijimo šeimos.

* **Visi svetimšaliai**, gyvenant Amerikoje ir neturį JAV pilietybės, nuo 1971 m. sausio 1 iki 31 d. turi užpildyti registracijos kortelę, kuri gaunama pašte. Neužsiregistravę, gali būti smarkiai nubausti.

* **SLA 14 kuopos** susirinkimas įvyks vasario 8 d., pirmadienį, 6:30 v. v. Mint Tavern svetainėje, 397 E. 156 St. (buv. P. Šukio restorane).

* **Prieš atnaujinami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

* **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Aukuro ansamblis su vadovu muz. A. Mikulskiu Vasario 16 šventės minėjime Clevelande išpildys meninę programą.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

THE WHITE HOUSE
WASHINGTON

December 30, 1970

Dear Mr. Abraitis:

It was thoughtful of you to let me have your views concerning the defection of Simas Kudirka, the Lithuanian seaman. Like you, I was shocked when I learned how the defection attempt was handled, and I assure you that we have taken steps to make certain that such an incident will not happen again. I am determined that America will live up to its proud tradition of guaranteeing the safety of refugees.

With best wishes,

Sincerely,

Mr. Vitane Abraitis
President
National Lithuanian Societies
Elizabeth Chapter
8 Tulip Drive
Fords, New Jersey

ALT S-gos Elizabetho skyriaus veikla

ALTS-gos Elizabetho skyriaus naujoji valdyba pasiskirstė pareigomis sekančiai: skyriaus pirmininku -- Vytautas Abraitis; jam talkins tryš vicepirmininkai: Petras Lanys -- pareigimų koordinatorių, Stasys Lukoševičius ir toliau tęs savo gražų darbą kaip igaliojtinis Dirvai ir Vilties Draugijai remti, Julius Veblaitis -- tarporganizaciniais ir informacijos reikais; Jurgis Miežaitis -- sekretorius ir Pranas Damijonaitis -- išdininkas.

Valdyba susirinkimo metu iš savo Naujų Metų sutiktuvių baltus gauto pelno nutarė pasiųsti aukštesnėms institucijoms: Dirvai -- 25 dolerių, Elizabetho lietuvių parapijai -- 25 dolerių. Elizabetho lietuvių parapijai -- 25 dolerių. Vincento Kudirkos vardo mokyklai 50 dolerių, ir įsoti į Tautos Fondą nariu su 100 dolerių įnašu.

Dėl Naujų Metų baltus gero pasisekimo ir sumanaus darbo, padėką priklauso Petrui Laniui ir jo talkininkams Jonui Švedui, Jonui Reedy ir kitiems darbo entuzias-

tams. Tik jų dėka skyrius galėjo papildyti savo išsekusią kasą.

Į Simo Kudirkos tragišką likimą ir žiaurų mūsų valdžios pareigūnų elgesį efektingai reagavo Vytautas Abraitis. Jis rašė laiškus prezidentui R. Nixonui, senatoriams Clifford Case ir Harrison Williams kongreso atstovei Florence Dwyer, ir New Jersey Tautinių Grupių Federacijai. Pastaroji savo ruožtu išsiuntė pasipiktinimo laiškus daugeliui valdžios pareigūnų ir priėmė rezoliuciją, kad nusikaltėliai būtų atitinkamai nubausti.

Yra gauti atsakymai iš prezidento Nixono ir visų kitų pareigūnų. Vytautas Abraitis protesto ženklą, kaip respublikonų koordinatorių su lietuvių grupe yra pasitraukęs iš tų pareigų, dėl ko partijos šulai yra sušįjaušinę. Tokia gausi re-akcija iš įvairių organizacijų ir pavienių asmenų labai išpopuliarino Lietuvos vardą. Lietuvos reikalas pasidarė madinga tema ir John P. Stevens gimnazijoje, New Jersey, kurioje mokytoja J. Veblaitis; vienas istorijos mokytojas savo mokiniams buvo uždavęs parašyti temą apie Simo Kudirkos tragišką likimą. Mokiniai turėjo atidžiai sekti spaudą ir ieškoti aprašymų kaip ten viskas atsitiko. Kartu jie ieškojo žinių ir apie pačią Lietuvą įvairiose enciklopedijose ir susidomėjimas buvo tikrai gyvas. (jv)

DETROIT

VISI KELIAI VEDA Į POETO K. BINKIO SPEKTAKLĮ

Sekmadienį, sausio 31 d., 3 val. visi Detroito, Windsorio ir apylinkės lietuviai kviečiami į ruošiamą poeto lyrikio ir humoristo, rašytojo dramaturgo, žurnalisto, mokytojo ir ūkininko Kazio Binkio kūrybos spektaklį.

Ne vienas detroitiešis bei Windsorio lietuvis nelikime namuose. Sekmadienio popietę praleiskime kultūringai, pagerbdami K. Binkį ir jo kūrybą.

Dalyvauja daugumas Detroito aktorių ir Windsorio jaunimo "Atžalynas". Taigi, neapvilksime savo jaunimo, atsilankykime į ruošiamą spektaklį.

Po spektaklio gretimoje salėje svečiai bus vaišinami kavute, pyragaičiais ir kokteilium. Programą atlieka: Detroito Meno Sambūrys "ALKA". Režisuoja Justas Pusederis. Ruošia SLA 200 kuopos valdyba, vadovaujama energingo pirmininko A. Sukausko.

• Detroito lietuviai sausio 23 d. buvo susirinkę Kennedy aikštelėje, nešdami Lietuvos vėliavas ir plakatus, sąryšyje su nuteisimu mirties bausme Vytauto Simokačio. Pačiose pirmose gretose nešdamas Lietuvos vėliavą, žygiavo L.S. S.T. C. V. pirmininkas Vincas Tamošiūnas. Demonstracijoje dalyvavo arti 200 lietuvių. Demonstraciją organizavo LB Detroito apylinkės valdyba.

• Stasio Butkaus šaulių kuopos moterų sekcija parengė ir sausio 18 d. išsiuntė Punsko lietuviams du rūbų siuntinius.

• Lietuvių Namuose Stasio Butkaus šaulių kuopa įrengė savo būstinę, kur bus patalpinta šaulių biblio-

SUSIRŪPINTA VANDENS TERŠIMU

IDOMI PASKAITA BOSTONO SUBATVAKARY

Sausio mėn. Kultūrinio subatvakario Bostono prelegentu buvo inž. Valdas Adamkus iš Chicago. Tiesa, dabar gal jį reikėtų skaityti iš Cincinnati, Ohio, nes ten yra jo darbovietės centras.

Subatvakarių komisijos pirmininkas inž. Romualdas Veitas taip kalbėjo apie prelegentą Adamkų. Prelegentas esąs labai aktyvus lietuviškojo gyvenimo eilėse. Lietuvoje dar būdamas gimnazistu redagavęs Lietuvos Laisvės Kovotojų S-gos pagrindinio laikraštėlio jauniui. Tremty Vokietijoje aktyvus lietuvių studentų gyvenime ir vienas iš Šviesos-Santaros organizacijos steigėjų. Inžinerijos mokslus baigęs jau Amerikoje. Dirbdamas lietuvių išlaikymui su organizavęs dvi lietuvių jaunimo-sportininkų išvykas į Australiją ir Pietų Ameriką. Per eilę metų dirbęs Lietuvių B-nės vadovybėje. Chicagoje kaip respublikonas kandidatavęs į a.a. Olio vietą. Per balsavimus surinkęs daugiau balsų, negu tame County yra gavęs prezidentas Eisenhower ar kurie respublikonai senatoriai. Tačiau šis jo mažas pralaimėjimas demokratui esąs paskatinimas nesustoti šioje demokratinėje kovoje. Dabartiniu metu inž. Valdas Adamkus esąs federalinės valdžios paskirtas priežiūrai, kad nebūtų teršiamas vanduo, o užterštas kad būtų išvalytas. Jo buveinė yra Cincinnati, Ohio. Jo priežiūroje yra 11 valstijų.

Prelegentas Adamkus pradėdamas paskaitą atsiprašė už kai kuriuos jo pavartosimus žodžius, kaip "ekologija", kuriai nesuradęs lietuviško pakaitalo. Vandens ir oro užteršimas esanti viena iš didžiųjų ne tik Amerikoje, bet ir kitose valstybėse. Būstinė tinka posėdžiams ir mažesniems susirinkimams. Šauliai yra užsibrėžę savo biblioteką praplėsti ir miečiai priima jiems paaugokas knygas. Būstinę įrengė kon- traktorius Petras Putrius.

• "Šilainė" šoks: sausio 30 d. Lansinge gubernatoriaus William G. Milliken ir a u g uraciniame balijuje. Vasario 14 d., 3 val. Mercy kolegijos patalpose minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukakties paminėjimą. Vasario 20 d., 7:30 ir 8:30 Cobo Hall patalpose gėlių parodos metu.

• Šv. Petro parapijos choro valdybon išrinkti šie choro nariai: Birutė Čekienė, Teresė Vaitkūnaitė ir Jonas Radas.

• Detroito jaunimo choras pakviestas į Windsorą dainuoti vasario 21 d. minint Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo sukaktį.

• Stefaniija ir Ignas Kaneliai sausio 10 d. atšventė savo 25 metų vedybinę sukaktį.

• Lietuvių Namams po 100 dolerių aukoko: Juozas Petrauskas, Albertas Hofmanas, Sofija ir Antanas Vainoriai, Antanas Lelevičius, Stasys Saulaitis.

A. Grinius

rikos, bet ir viso pasaulio problemų. Industrinė pramonė ir visa civilizacija pasileidusi technologijos naujais keliais, nepasirūpindama visos gyvūnijos, o tuo pačiu ir žmogaus sveikata ir net gyvybės išlaikymu. Automobilių laužas, popierio ir jo fabrikatų laužas ir šiukšlės teršią žemę ir vandenį. Gi chemikalai ir dujos nebeleidžia net laisvai kvėpuoti oru ir gerti švarų vandens. Prelegento priežiūros sritis esąs vanduo, todėl jis tik apie jį ir kalbėsias. Vanduo esąs labai brangus žmonijos turtas, bet tas brangus turtas užteršiamas ir darosi nebesaugus vartojimui. Vandens gyventojai žuvis nyksta nuo to užteršimo. Erie didysis ežeras į kurį Amerika ir Kanada suleidžia didžiosios pramonės išmatas, virtęs mirties ežeru. Tame ežere per metus nugaišę 48 milijonai žuvų nuopramonės ir miestų nešvarumų, 26 milijonai nuo žemės ūkio trauš ir apie 3 milijonus nuo gazolino. Vienas didžiųjų nuodų tai vandens gyvūnijai yra skalbimo milteliai, kuriuos vartoja visi. Užteršiant vandenį jame mažėja deguonies, o tada labai gerai veisiasi vandens augalai, o miršta žuvis. Amerikoje vien popierio šiukšlių per vieną dieną išmetama 15 milijonų tonų.

Vien Amerikoje vandens per parą suvartojama 310 milijonų galionų. Tiesioginiai žmonių suvartojimui vandens tenka tik apie 7%, visas kitas eina pramonei ir kitur. Jeigu visą suvartotą vandenį paskirstytų žmonėms, tai vienam asmeniui tektų apie pusantro tūkstančio galionų dienai. Tas visas suvartotas vanduo jau užterštas grįžta atgal į vandens rezervuarus-upes ir ežerus. Norint ir dabar galima tą visą sugrįžtantį vandenį išvalyti, bet čia susiduriama su kai kuriomis problemomis. Tas išvalymas kainuoja 60 centų šimtui galionų, tai yra gana aukšta kaina. Pati žemė, per kurią tas vanduo sunkiasi ar teka, valotą vandenį. Mažesni kiekiai ir mažiau užteršto galio išsivalytų, bet tokio didelio kiekio nespėjai išvalyti. Kai kurie miestai jau turi gana geras va-

lymo priemonės ir išvalo grįžtantį vandenį visai švariai. Tas valymas yra cheminis. Iki dabar tik apie 40% suvartoto vandens išvaloma. Reiškia, 60% grįžta į rezervuarus nevalyto. Jeigu nebūtų laiku susirūpinta ir pagerintos bei padidintos valymo priemonės, greitai visas vanduo būtų užterštas.

Todėl ir susirūpinta tuo teršimo valymu. Kongresas jau priėmė tam tikrus tam valymui įstatymus. Bet tuose įstatymuose dar yra daug spragų. Viena iš jų, jeigu kurioje valstijoje yra ežeras, kuris neturi ištekantių ar įtekantių upių ir kitaip nesusisiekia su kitais vandenimis ir yra uždaras, čia federalinė valdžia neturi teisės. Šiam vandens valymui įvesti visur gerus vandens valymo filtrus ir filtravimo baseinus labai daug kainuoja. Uždrausti fabrikams teršti išleidžiamą vandenį, tuojaus pat milijonai žmonių atsirastų be darbo ir tuo pačiu be pragyvenimo šaltinių. Tai didelės problemos. Tačiau kontrolė pradėta ir ji bus vykdoma. Tikėkite, kad didelio pavojaus nebėra, nes vanduo bus valomas daugiau ir daugiau. Chemijos pramonė labai daug gyvsidabrio išleidžia į vandenį ir nuodią žuvis. Gyvsidabris irgi išvalomas. Jis garuoja ir kyla į erdves, o vėliau nukrinta visur. Ežerai, kurie neturi jokio užteršimo, irgi gali turėti gyvsidabrio, nukritusio iš erdves. Todėl dabar jau prižiūrima, kad jis nebūtų leidžiamas į vandenį. Statomos atominės elektros jėgainės irgi kelia rūpestį, nes jų atšaldymui irgi vartojamas vanduo. Viena tokia didesnė jėgainė suvartoja 25000 galionus vandens per minutę. Kai tas vanduo nepakankamai atšaldytas išleidžiamas atgal į upę, jis pakelia upės vandens temperatūrą, o pakėlus apie 20 laipsnių visos žuvis miršta. Tačiau ir šioje srityje jau užspausi stabdžiai, tad tos jėgainės negalėtų leisti nepakankamai atšaldytą vandenį į upę.

Inž. Adamkaus paskaita buvo labai idomi, nes liečia mūsų gyvenimo vieną iš pagrindinių produktų -- vandenį.

(sm)

JŪRŲ SKAUTŲ KŪČIOS LEMONTE

LIETUVIŲ JŪRŲ SKAUTIJA, "Trakų vietininkija" švenčia tradicines kūčias, Lemont, Ill. Vadovės ir skautės laužia plotkelę, dalinasi džiaugsminga Kristaus gimimo žinia, Trakų vietininkijos vadovė, j.s. Jad, Lukošūnienė, j.v.s. Z. Juškevičienė, mažiausia vienetos skautė Audronė Šolūnaitė, Tolimoje -- j.s. Dal, Lukošūnaitė vieneto vadovės kūrybinga, darbšti talkininkė, sėdi -- rašyt. Marius Katiliškis, Profiliu stovi -- Ag. Katiliškytė ir kitos skautės, Šolūnienės nuotrauka

LIETUVIŲ JŪRŲ SKAUTIJOS TRAKŲ vietininkijos skautės-tai suvaidinę tradicinę kūčių vaidinimą: "Laputės kūčios". Iš kairės: K. Lauraitis, V. Šolūnaitė, Indrė ir Gailė Antanaitytės, Ag. Katiliškytė, J. Antanaitytė, Vaidinimą sukūrė ir režisavo j.s. Dalia Lukošūnaitė, Šolūnienės nuotrauka